

HMEPA 2n

ΤΡΙΤΗ 24 ΙΟΥΝΙΟΥ 2008

«Δικαιώματα Παιδιών με Αναπηρία και ΜΜΕ»

Συντονιστής: Ντίνος Σιώτης
Δημοσιογράφος, στέλεχος ΓΓΕ-ΓΓΕ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ (ΝΤ. ΣΙΩΤΗΣ)

Νομίζω ότι μπορούμε να αρχίσουμε τη 2η μέρα του 3ου διεθνούς Συνεδρίου «Άτομα με αναπηρία και Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης». Το όνομά μου δεν είναι Γιώργος Νικολόπουλος όπως γράφει στο πρόγραμμα στο «Συντονιστής» αντικαθιστώ τον συνάδελφο Γιώργο Νικολόπουλο, το όνομά μου είναι Ντίνος Σιώτης, είμαι κι εγώ δημοσιογράφος και πριν πω οτιδήποτε άλλο, θα παρακαλέσω την κα Ιωάννα Κουβαριτάκη να έρθει να απευθύνει το χαιρετισμό της.

Η κα Ιωάννα Κουβαριτάκη είναι δικηγόρος, Ειδική Επιστήμονας στον κύκλο των δικαιωμάτων του παιδιού στο Συνήγορο του Πολίτη. Ένας πολύ χρήσιμος θεσμός στην Ελλάδα. Από το 1998 είναι στο Συνήγορο του Πολίτη και από το 2003 στον Κύκλο Δικαιωμάτων του παιδιού.

Το μεταπτυχιακό της δίπλωμα είναι στα δικαιωμάτων των παιδιών, άρα ξέρει πάρα πολλά πράγματα, είναι ο πιο κατάλληλος άνθρωπος να μιλήσει για το θέμα αυτό. Συγκεκριμένα η μεταπτυχιακή της εργασία είχε ως θέμα: «*Το δικαίωμα στη συμμετοχική εκπαίδευση παιδιών με διαταραχές της ανάπτυξης*».

Η κα Κουβαριτάκη έχει τον λόγο.

Ι. ΚΟΥΒΑΡΙΤΑΚΗ

Αξιότιμες κυρίες και κύριοι καλημέρα σας.

Εκ μέρους του Συνηγόρου του Πολίτη και του Γιώργου Μόσχου Υπεύθυνου για τα Δικαιώ-

ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

ώματα του Παιδιού, σας ευχαριστώ για την πρόσκληση και συγχαίρω τους διοργανωτές για την τήρηση δεσμεύσεων στην προαγωγή των δικαιωμάτων.

Το παιδί με αναπηρία ξεχωρίζει, κινητικά, αισθητηριακά, από άποψη νόησης ή συμπεριφοράς, από τους συνομηλίκους του, δεν πηγαίνει σχολείο μαζί τους, διαφέρει ως προς τις ανάγκες του και ενδεχομένως ως προς τον τρόπο που εξελίσσεται, που αντιλαμβάνεται, που επικοινωνεί, που σχετίζεται με τους άλλους ανθρώπους. Η κατάσταση του συχνά το περιορίζει, το διαχωρίζει και πιθανόν το απομονώνει, σε σχέση με τα υπόλοιπα παιδιά, το κάνει ευάλωτο σε οίκτο και υπερπροστασία στην καλύτερη περίπτωση, σε αδιαφορία, απόρριψη και κακομεταχείριση στη χειρότερη.

Το παιδί αυτό είναι διπλά ευάλωτο λόγω της ανηλικότητας και λόγω της αναπηρίας. Θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματά του παραβιάζονται, όπως το δικαίωμα στην εκπαίδευση.

Από νομική άποψη προστατεύεται από διεθνή και εθνικά νομικά κείμενα. Είναι πλέον υποκείμενο δικαιωμάτων και όχι αναγκών, σύμφωνα με τη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ΔΣΔΠ), ωστόσο η εφαρμογή των νομικών αρχών στην πράξη πάσχει. Με αυτό το δεδομένο ένα ερώτημα που προκύπτει είναι: πώς μπορεί η λειτουργία των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (ΜΜΕ), α) όταν ψυχαγωγούν και ενημερώνουν και β) όταν ασχολούνται με το παιδί με αναπηρία, να προωθήσει τα δικαιώματά του ;

α) Ψυχαγωγία και ενημέρωση του παιδιού με αναπηρία

Η ΔΣΔΠ κατοχυρώνει το δικαίωμα κάθε παιδιού σε δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου, ψυχαγωγικές, πολιτιστικές, καλλιτεχνικές (αρ.31) και το δικαίωμα πρόσβασης σε ενημέρωση και υλικό, από πηγές που αποσκοπούν στην προαγωγή της κοινωνικής, πνευματικής και ηθικής ευημερίας, της σωματικής και πνευματικής υγείας του. Τα Κράτη πρέπει να ενθαρρύνουν τα ΜΜΕ στη διάδοση πληροφοριών και υλικού που παρουσιάζουν για το παιδί κοινωνική και πολιτιστική χρησιμότητα, και να προωθούν κατευθυντήριες αρχές για την προστασία του από ενημέρωση που βλάπτει την ευημερία του (αρ.17).

Τα δικαιώματα αυτά είναι κατοχυρωμένα για το παιδί με αναπηρία βάσει της ρητής αρχής της μη διάκρισης (αρ.2), επιπλέον, η ΔΣΔΠ προβλέπει ιδιαίτερο δικαίωμα για το παιδί αυτό, για «*αποτελεσματική πρόσβαση*» μεταξύ άλλων «... *σε ψυχαγωγικές δραστηριότητες, έτσι που να επιτυγχάνεται η όσο το δυνατόν πληρέστερη κοινωνική ένταξη και προσωπική του ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένης της πολιτιστικής και πνευματικής του εξέλιξης*» (αρ. 23).

Σχετικά η Διεθνής Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού¹ έκρινε ότι η πρόσβαση σε ενημέρωση και μέσα επικοινωνίας επιτρέπει στα παιδιά με αναπηρίες να συμμετέχουν πλήρως σε όλα τα πεδία της ζωής και ότι μαζί με τους γονείς θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε ενημέρωση έτσι ώστε να αντλήσουν γνώση για τις αναπηρίες, τις αιτίες, τους τρόπους διαχείρισης και πρόγνωσης με στόχο να προσαρμοστούν στην αναπηρία, να βελτιώσουν τη ζωή τους και να εμπλέκονται στη λήψη αποφάσεων για τη φροντίδα τους με βάση τη γνώση. Τονίζει επίσης ότι η πρόσβασή τους σε κάθε τύπο ΜΜΕ, μπορεί να επιτευχθεί με την παροχή κατάλληλης τεχνολογίας και υπηρεσιών.

Η Επιτροπή του Διεθνούς Συμφώνου για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Μορφωτικά Δικαι-

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

ώματα καθορίζοντας τη διάκριση ως κάθε διαχωρισμό, αποκλεισμό, περιορισμό ή άρνηση λογικής προσαρμογής, στη βάση της αναπηρίας, που έχει ως αποτέλεσμα τη βλάβη ή ακύρωση της άσκησης του δικαιώματος² προσδιόρισε ότι για την πλήρη συμμετοχή στην πολιτιστική ζωή και την ψυχαγωγία και την εξάλειψη, στο μέγιστο, των εμποδίων, συνεπώς της διάκρισης, αναγκαία είναι, μεταξύ άλλων, η προσαρμογή τηλεοπτικών προγραμμάτων για πρόσωπα με απώλεια ακοής³.

Αντίστοιχα, οι Πρότυποι Κανόνες του ΟΗΕ⁴ που προσδιορίζουν τις υποχρεώσεις των κρατών που έχουν κυρώσει το Διεθνές Σύμφωνο (για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Μορφωτικά Δικαιώματα), προβλέπουν ότι η αρχή της εξίσωσης των ευκαιριών απαιτεί θετικές ενέργειες εκ μέρους του κράτους για θέσπιση και υποχρεωτική εφαρμογή νόμων, έτσι ώστε τα συστήματα της κοινωνίας, να καθίστανται προσβάσιμα σε ανθρώπους με αναπηρία και όχι να απαιτείται το αντίστροφο. Σύμφωνα με τον Κανόνα 5 τα κράτη πρέπει να ενθαρρύνουν τα ΜΜΕ να καθιστούν προσβάσιμα τα προγράμματά τους.

Για το παιδί με αναπηρία, η υλοποίηση των δικαιωμάτων σε ενημέρωση και ψυχαγωγία, εξαρτάται από την πρόσβαση και συνδέεται με την εξέλιξη και τη συμμετοχή του παιδιού στην κοινωνία λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών ζωής του.

Το Δίκτυο των Ευρωπαϊκών Συνηγόρων για το Παιδί τονίζει, με αφορμή την ανάγκη κύρωσης της νέας Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Προσώπων με Αναπηρίες, ότι θα πρέπει να υλοποιηθούν συγκεκριμένες δράσεις και να προαχθεί ενεργά η πλήρης πρόσβαση του παιδιού με αναπηρία σε κάθε πολιτιστική δραστηριότητα και κάθε πεδίο της κοινωνίας σε όλες τις πτυχές της ζωής με την προώθηση μίας καθολικής σχεδίασης σε όλα τα κοινωνικά περιβάλλοντα με όλα τα μέσα, βάσει της αρχής του σεβασμού στη διαφορετικότητα και της αναπηρίας ως κομμάτι της ανθρώπινης φύσης και ποικιλομορφίας.

Το Σύνταγμα προβλέπει το δικαίωμα των προσώπων με αναπηρία να απολαμβάνουν μέτρων που εξασφαλίζουν την αυτονομία και τη συμμετοχή τους στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας⁵.

Όμως για να πραγματοποιηθούν τα δικαιώματα στην πράξη, με βάση την αρχή της ισότητας, ο νομοθέτης πρέπει να λαμβάνει υπόψη, στις ρυθμίσεις του νόμου, τις ιδιαίτερες συνθήκες. Παρά την υποχρέωση της πολιτείας για λήψη κατάλληλων μέτρων για την πρόληψη των διακρίσεων ενάντια στο παιδί με αναπηρία⁶ και μολοντί υπάρχουν γενικές διατάξεις σε ό,τι αφορά την προστασία του παιδιού⁷, δεν υπάρχει θεσμικό πλαίσιο που να εξασφαλίζει την πραγμάτωση των παραπάνω δικαιωμάτων, ούτε δίνονται κίνητρα, στα ΜΜΕ.

Συνεπώς, μία τηλεόραση που δεν προβλέπει ότι τα παιδικά προγράμματα παρακολουθούνται από παιδιά με απώλεια ακοής ή όρασης ή προβλήματα νόησης και παραβλέπει την αναγκαιότητα εναλλακτικών τρόπων πρόσβασης στα προγράμματα αυτά παραβλέπει την αρχή της εξίσωσης των ευκαιριών για το παιδί με αναπηρία και το δικαίωμά του για ίση συμμετοχή.

Το παιδί με αναπηρία θα πρέπει να αποκτήσει, βάσει του νόμου αλλά και στην πράξη, στο μέγιστο δυνατό ανάλογα με τη μορφή της αναπηρίας, τη δυνατότητα πρόσβασης σε κάθε τύπο ΜΜΕ, που αντίστοιχα απευθύνεται στους συνομηλίκους του, έτσι ώστε να

ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

θεωρηθεί ότι υλοποιεί τα δικαιώματά του σε ενημέρωση και ψυχαγωγία, εξελίσσεται και συμμετέχει ισότιμα στην κοινωνία.

β) Η ενασχόληση των ΜΜΕ με το παιδί με αναπηρία

Η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού τονίζει ότι το εμπόδιο δεν είναι η αναπηρία του παιδιού, αλλά μία σύνθεση από φραγμούς φυσικούς, κοινωνικούς, πολιτιστικούς και φραγμούς αντιλήψεων που τα παιδιά αυτά αντιμετωπίζουν στις καθημερινές ζωές τους. Συνεπώς η στρατηγική προαγωγής των δικαιωμάτων τους συνίσταται σε δράση για την άρση αυτών των φραγμών⁸.

Η διάκριση μπορεί να διαιωνίζεται από τη νομοθεσία, την κυβερνητική δράση ή απραξία, τις καθιερωμένες στερεότυπες αντιλήψεις και τα ΜΜΕ, στο βαθμό που συνδέονται και αλληλεπιδρούν⁹.

Η Πολιτεία έχει υποχρέωση για εφαρμογή των δικαιωμάτων, σύμφωνα με τις διεθνείς συμβάσεις, για λήψη μέτρων πρόληψης, ελέγχου, αντιμετώπισης και επανόρθωσης σε περιπτώσεις παραβιάσεων, για θετικές δράσεις, χρηματοδότηση, και καλές δικαιοδικές πρακτικές, με κατάλληλο νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο. Επίσης έχει ευθύνη για προώθηση εκστρατειών μετατροπής των κοινωνικών αντιλήψεων¹⁰.

Στο σημείο αυτό τα ΜΜΕ έχουν βασικό ρόλο για την προαγωγή των δικαιωμάτων καθώς αποτελούν ένα σημαντικό παράγοντα εξέλιξης αντιλήψεων και κοινωνικών αλλαγών.

Οι παγιωμένες από μικρή ηλικία αρνητικές αντιλήψεις, συχνά δεν είναι αναγνωρίσιμες, έχουν τις ρίζες τους στο φόβο του αγνώστου και του διαφορετικού, εμποδίζουν την αποδοχή των παιδιών στο σχολείο, σε χώρους ψυχαγωγίας, άθλησης, πολιτιστικών εκδηλώσεων, ιδίως των παιδιών που έχουν διαταραχές νόησης και συμπεριφοράς και πολλαπλές αναπηρίες. Η διάκριση αυτού του παιδιού συνιστά προσβολή της ανθρώπινης αξίας και συνήθως συμβαίνει de facto, δηλαδή στην πράξη, με τη μορφή κοινωνικής στιγματοποίησης, δυσπιστίας για τις δυνατότητές του, περιφρόνησης, στερεότυπων αρνητικών αντιλήψεων, προκατάληψης και υπερπροστασίας οδηγώντας το σε αποκλεισμό από διαδικασίες.

Οι ριζωμένες προκαταλήψεις μπορούν να βαθαίνουν σε ατομικό επίπεδο με την παρουσίαση αρνητικής εικόνας από τα ΜΜΕ. Το ευρύ κοινό, ενήλικοι και ανήλικοι, επαγγελματίες, υπεύθυνοι λήψης αποφάσεων σε πολιτειακό επίπεδο, Μη κυβερνητικές οργανώσεις για την αναπηρία, οι ενδιαφερόμενοι και οι οικογένειές τους θα πρέπει να ενημερωθούν για τη νομική διάσταση των δικαιωμάτων και την ευθύνη καθενός για την εξάλειψη της διάκρισης στην πράξη καθώς τα δικαιώματα εξαρτώνται από την καθημερινή πρακτική όλων. Το παιδί με αναπηρία, ως ανήλικος πολίτης με ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα που προστατεύονται από το νόμο, πρέπει να εφαρμόζονται από την πολιτεία και να γίνονται σεβαστά από κάθε φορέα δημόσιο ή ιδιωτικό, πρέπει να ενδυναμωθεί στη διεκδίκησή του.

Διαπιστώσεις-Προτάσεις:

1) Ο «Κώδικας δεοντολογίας ειδησεογραφικών και άλλων δημοσιογραφικών και πολιτικών εκπομπών» (Π.Δ 77/2003) περιέχει διατάξεις για να μην ενθαρρύνονται οι διακρίσεις λόγω ηλικίας ή αναπηρίας, να μη θίγονται ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες¹¹, και

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

δυνατότητα για αίτημα επανόρθωσης, από τα ΜΜΕ, για προσβολή δικαιωμάτων όπως η προσωπικότητα (Π.Δ 100/2000)¹². Συνεπώς υπάρχει κάποιο νομικό πλαίσιο και δεοντολογία, που συχνά ξεχνάμε. Ας το εφαρμόσουμε.

2) Το Δίκτυο των Ευρωπαίων Συνηγόρων για το Παιδί, τόνισε τη σημασία της ενημέρωσης όλων και την προαγωγή θετικών εικόνων του παιδιού με αναπηρία με στόχο την εξοικείωση της κοινής γνώμης, την καταπολέμηση των στερεοτύπων, την προώθηση αποδοχής για τη διαφορετικότητα και σεβασμού για τα παιδιά με αναπηρία και τα δικαιώματά τους.

3) Το παιδί αυτό κάποιες φορές ταυτοποιείται¹³, προβάλλεται ως θύμα, που έχει ανάγκη πόρων και φιλανθρωπίας ή προβάλλεται το έλλειμμά του, αντί να προβληθεί το έλλειμμα της κοινωνίας και η εικόνα ενός υποκειμένου δικαιωμάτων ισότιμου με τους συνομηλίκους του, του οποίου τα δικαιώματα παραβιάζονται.

4) Το παιδί με αναπηρία δεν συμμετέχει σε προγράμματα που συμμετέχουν παιδιά και επιπλέον είναι αόρατο, ως μοντέλο, από τα ΜΜΕ.

5) Το ευρύ κοινό χρειάζεται γενική πληροφόρηση, οι ενδιαφερόμενοι και οι επαγγελματίες έχουν ανάγκη από ειδική πληροφόρηση για κάθε μορφή αναπηρίας όπως για παράδειγμα ποια τα βέλτιστα προγράμματα εκπαίδευσης, ποιες οι διαθέσιμες υπηρεσίες αποκατάστασης, ποιοι οι τρόποι διεκδίκησης δικαιωμάτων. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί σε συνεργασία ΜΜΕ με εξειδικευμένους επαγγελματίες και εκπροσώπους συλλόγων με προβολή πάντα εικόνων που δεν θίγουν δικαιώματα.

6) Η ορολογία που χρησιμοποιείται είναι κρίσιμη για τη συντήρηση προκαταλήψεων και την έλλειψη σεβασμού στην προσωπικότητα του παιδιού. Για παράδειγμα ο όρος «αυτιστικό παιδί», αντί του όρου παιδί με αυτισμό ή παιδί με διαταραχή της ανάπτυξης, είναι ένας ιατρικός χαρακτηρισμός για έναν άνθρωπο, χαρακτηρίζει όλους ενιαία και ολοκληρωτικά ενώ η πάθηση ποικίλει σε βαθμό και χαρακτηριστικά και τέλος εκμηδενίζει τα υπόλοιπα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του παιδιού.

7) Οι εκπρόσωποι των ΜΜΕ θα πρέπει να ανανεώνουν τις γνώσεις για τις διαστάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, να ενδιαφέρονται για το έργο Ανεξάρτητων Αρχών για τα ανθρώπινα δικαιώματα με διάρκεια και συνέπεια.

8) Η ελευθερία του τύπου πρέπει να γίνεται απολύτως σεβαστή όταν καυτηριάζονται παραβιάσεις δικαιωμάτων των παιδιών, καθώς τα ΜΜΕ συνιστούν αποτελεσματικό σύστημα παρακολούθησης της εφαρμογής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων¹⁴.

9) Η πολιτεία, πέρα από τις αναφερθείσες υποχρεώσεις, θα πρέπει να παρέχει κίνητρα στα ΜΜΕ, για παράδειγμα φορολογικά, για προγράμματα προώθησης δικαιωμάτων ευάλωτων ομάδων, όπως τα παιδιά με αναπηρία.

10) Από ένα εγχειρίδιο, που δημιουργήθηκε από έναν αγγλικό οργανισμό έρευνας, πληροφόρησης και εκπαίδευσης σε ζητήματα δεοντολογίας των ΜΜΕ (MediaWise) και τη Unicef, για τα δικαιώματα παιδιών, προτείνονται παραδείγματα καλών πρακτικών προς τα ΜΜΕ και ιδίως σε δημοσιογράφους όπως: η εστίαση στο πρόσωπο και όχι στην αναπηρία, η

ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

παροχή δυνατότητας αυτοπαρουσίασης και αυτοπροσδιορισμού, η μη χρήση εκλαιϊκευμένης ή τραγικής ορολογίας, ο σεβασμός της ανομοιογένειας των μορφών αναπηρίας, η διερεύνηση του νομικού και κοινωνικού καθεστώτος παιδιών με διαφορετικές μορφές αναπηρίας, της έλλειψης ίσων ευκαιριών, της συνδρομής που παρέχεται από την Πολιτεία σε παιδιά και στις οικογένειες οικονομική ή πρακτική, η ενασχόληση με τις προκαταλήψεις για την ανικανότητα των παιδιών και εάν αυτές βασίζονται σε συγκεκριμένες μορφές αναπηρίας, της αποτυχίας των παιδιών με αναπηρία να εκπληρώσουν το δυναμικό τους, επειδή οι ενήλικοι πιστεύουν ότι δεν διαθέτουν, το είδος υποστήριξης που χρειάζονται, τα πρακτικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν, καθώς όσοι λαμβάνουν αποφάσεις ή όσοι σχεδιάζουν δεν τα γνωρίζουν ούτε τις αντίστοιχες ανάγκες, η έκθεση της κακοποίησης, ειδικά αν τα παιδιά δεν έχουν κάποιον να μιλήσει γι' αυτά, της ανεπαρκούς χρηματοδότησης κλπ

Τέλος, πρέπει να δεχτούμε πως μία συμμετοχική κοινωνία προϋποθέτει μη διάκριση και θετική δράση και να εγκαταλείψουμε την προσέγγιση κοινωνικών δικαιωμάτων για το παιδί με αναπηρία, για να προωθήσουμε μία προσέγγιση ατομικών δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών.

Το ζήτημα δεν είναι πρόβλημα πόρων ούτε πρακτικών, είναι ζήτημα ποιότητας και λειτουργικότητας της κοινωνίας, ζήτημα πολιτικού ήθους, βούλησης και επιλογών, ζήτημα εφαρμογής νομικών αρχών, αξιών και κυρίως ζήτημα εφαρμογής ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Σας ευχαριστώ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ

Τώρα θα υποστείτε εμένα, για να σας καλωσορίσω με ένα άλλο τρόπο. Ως ποιητής. Θα ξεκινήσω με ένα ποίημα γραμμένο πριν 2.600 χρόνια από το Λάο Τσε, το σπουδαίο φιλόσοφο και ποιητή της Κίνας. Το 600 π.Χ. πριν τον Πλάτωνα, πριν το Σωκράτη, πριν τον Αριστοτέλη. Το ποίημα είναι πολύ απλό, πολύ λιτό και πολύ σοφό.

Ακούστε το:

*«Αν μια χώρα κυβερνιέται με σωφροσύνη,
οι πολίτες της είναι ευχαριστημένοι,
απολαμβάνουν τον κόπο τους
και δεν χάνουν χρόνο να σκαρφίζονται μηχανές.
Καθώς αγαπάνε τα σπίτια τους, πολλοί δεν νοιάζονται για τα ταξίδια
Αν και υπάρχουν μπόλικες βάρκες και αμάξια δεν πάνε πουθενά.
Το φαγητό τους είναι νόστιμο πολύ, τα ρούχα τους όμορφα και απλά
Τα σπίτια τους ασφαλισμένα
Νιώθουν ευτυχισμένοι με όλα αυτά»*

Εκείνο που βλέπω εγώ εδώ σε αυτό το ποίημα είναι οι συμβολισμοί και οι μεταφορές με κοινό παρονομαστή και σημείο αναφοράς την ισοπολιτεία. Αλλά επειδή οι σύγχρονες κοινωνίες μας και οι ηγεσίες τους παντού στον κόσμο, έχουν χάσει την έννοια της ισοπολιτείας, καλείται ο μέσος πολίτης ο κοινός νους δηλαδή, να αντικαταστήσει τη σωφρο-

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

σύνη των κυβερνώντων με τη δική του αντίληψη και συναντίληψη περί ισοπολιτείας.

Σήμερα εδώ σε αυτό το πάνελ στη θέση των κυβερνώντων θα βάζαμε τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, τα οποία είναι μια μορφή εξουσίας. Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης έχουν μπει για καλά στη ζωή μας και έχουν γίνει διαμορφωτές κοινής γνώμης.

Με άλλα λόγια αν όλα λειτουργούσαν σωστά, θα ήταν ευκόλως εννοούμενο ότι τα δικαιώματα των παιδιών με αναπηρία δεν θα πρέπει να υπολείπονται σε τίποτε των δικαιωμάτων των παιδιών χωρίς αναπηρία. Το κίνημα για τα δικαιώματα των παιδιών με αναπηρία δεν θα πρέπει να αγκαλιάζεται μόνο από τον κόσμο της αναπηρίας φυσικά, αλλά από το κοινωνικό σύνολο.

Αυτό, για να αντιμετωπίζονται τα παιδιά με αναπηρία χωρίς διακρίσεις και προκαταλήψεις στο σχολείο, στις γειτονιές, στα γήπεδα, στις παιδικές χαρές, παντού στους δημόσιους χώρους. Η αντιμετώπισή τους από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης πρέπει να είναι μακριά από στρεβλά στερεότυπα.

Εν κατακλείδι του σύντομου αυτού καλωσορίσματος θέλω να τονίσω ότι ο βαθμός του πολιτισμού μιας χώρας εξαρτάται και καταγράφεται από τον τρόπο με τον οποίο η κοινωνία συμπεριφέρεται προς τις μειονότητες της και κατά συνέπεια τα παιδιά με αναπηρία πρέπει να τύχουν περαιτέρω διεύρυνσης ευαισθητοποίησης από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης έτσι ώστε ο μέσος πολίτης από ανενεργός, να γίνει ενεργός. Διότι ο ενεργός πολίτης είναι και υπεύθυνος πολίτης.

Δηλαδή εδώ δεν μιλάω μόνο για τον τρόπο με τον οποίο τα παιδιά με αναπηρία πρέπει να αντιμετωπίζονται από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, αλλά τα ίδια τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης πρέπει να γίνουν το όχημα το εργαλείο το οποίο θα μεταφέρει την απαίτηση των παιδιών αυτών για ισοπολιτεία και για κατοχύρωση των δικαιωμάτων τους.

Η επόμενη ομιλήτρια είναι η κα Παρούλα Νάσκου – Περράκη η οποία είναι καθηγήτρια Διεθνούς Δικαίου Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Έχει πτυχία της νομικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, μεταπτυχιακό στο ίδιο Τμήμα, διδάκτορας της Νομικής Σχολής του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, επίτιμη Διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Blagoevgrad της Βουλγαρίας, ακαδημαϊκά υπεύθυνη της έδρας της UNESCO Διαπολιτισμικής Πολιτικής και Friend of the United Nations.

Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα εστιάζονται στο Διεθνές Δίκαιο στους διεθνείς Οργανισμούς, στα δικαιώματα του ανθρώπου, στο ανθρωπιστικό Δίκαιο και στο Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Να δούμε τι έχει να μας πει η κα Παρούλα Νάσκου – Περράκη.

Π. ΝΑΣΚΟΥ – ΠΕΡΡΑΚΗ

Ευχαριστώ κ. Πρόεδρε. Νομίζω ότι με λίγα λόγια δώσατε το περίγραμμα και τον προβληματισμό των δικαιωμάτων του παιδιού με αναπηρία και για το τι πρέπει να γίνει από πλευράς δημοσιογράφων.

ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

Με την ιδιότητα της καθηγήτριας του Διεθνούς Δικαίου που ασχολείται με τη διεθνή προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και κατ' επέκταση των υποχρεώσεων που αναλαμβάνει η χώρα μας από αυτές τις διεθνείς Συμβάσεις, θα επικεντρωθώ στην εισήγησή μου σε δυο σημεία.

Πρώτον, ποιες είναι αυτές οι σημαντικές διεθνείς Συμβάσεις και τι προσφέρουν στα δικαιώματα των παιδιών με αναπηρία και δεύτερον ποιος είναι ο ρόλος των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης σχετικά με την προστασία αυτή. Θα κλείσω με κάποιες προτάσεις για το τι θα ήταν σκόπιμο να γίνει στο μέλλον. Πριν αρχίσω την εισήγησή μου, όμως, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τη Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας-Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης για την τιμή που μου κάνει και με προσκαλεί για δεύτερη φορά στα σημαντικά συνέδρια που διοργανώνει και ιδιαίτερα θα ήθελα να ευχαριστήσω τη Γενική Γραμματέα Επικοινωνίας την κα Παπαδά. Την έχω ευχαριστήσει ήδη και κατ' ιδίαν, σήμερα όμως νιώθω την ανάγκη να επαναλάβω και να υπογραμμίσω την ευαισθησία που δείχνει, και κυρίως την αποτελεσματικότητά της στα ζητήματα των ΑμεΑ, γιατί πραγματικά με συγκίνησε ιδιαίτερα με αυτό το ωραίο βιβλιαράκι «Κανόνες Συμπεριφοράς σε Άτομα με Αναπηρίες», το οποίο της έστειλα πριν από λίγο καιρό ως υπεύθυνη της Έδρας UNESCO του Πανεπιστημίου Μακεδονίας και το βλέπω τυπωμένο και έτοιμο να προωθηθεί στο κοινό. Από την πλευρά μου θα βοηθήσω όσο μπορώ προς αυτήν την κατεύθυνση, όμως νομίζω ότι πρέπει να υπάρξει μια στρατηγική για το πως μπορεί αυτό το βιβλιαράκι να φτάσει σε κάθε οικογένεια της Ελλάδας και σε κάθε παιδί, έτσι ώστε να μάθουμε όλοι έγκαιρα πώς να συμπεριφερόμαστε στα ΑμεΑ.

Κυρίες και κύριοι, δυο είναι οι διεθνείς Συμβάσεις που προστατεύουν τα παιδιά με αναπηρίες, η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού του 1989 και η Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες του 2007. Για την πρώτη μας μίλησε ήδη η κα Ιωάννα Κουβαριτάκη εκ μέρους του Συνηγόρου του Παιδιού και τη συγχαίρω θερμά για την εισήγησή της.

Θα περιοριστώ σε δύο διατάξεις της Σύμβασης αυτής, και ειδικότερα στα άρθρα 2 και 23, που ασχολούνται με τα παιδιά ΑμεΑ. Η Σύμβαση προβλέπει κι έναν μηχανισμό, μια Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού, στην οποία τα κράτη μέρη στέλνουν περιοδικά εκθέσεις για τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζουν τα δικαιώματα του παιδιού στην εσωτερική τους έννομη τάξη και κατ' επέκταση τα δικαιώματα των παιδιών με αναπηρίες και τα τυχόν εμπόδια που συναντούν κατά την εφαρμογή των διατάξεων της Σύμβασης. Η χώρα μας έχει κυρώσει τη Σύμβαση αυτή και έχει στείλει κατ' επανάληψη εκθέσεις που περιλαμβάνουν την ελληνική νομοθεσία και πρακτική και τον τρόπο που εφαρμόζονται τα δικαιώματα του παιδιού γενικά, και των παιδιών ΑμεΑ ειδικότερα.

Η άλλη Σύμβαση, η πλέον σημαντική, είναι αυτή την οποία υιοθέτησε ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών στην αρχή του 21ου αιώνα, και φέρει τον τίτλο «Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες».

Γιατί είναι σημαντική αυτή η Σύμβαση; Για δυο λόγους: πρώτον διότι πέραν των δικαιωμάτων των ΑμεΑ που παραθέτει, μας δίνει τους στόχους και το πεδίο εκείνο μέσα στο οποίο πρέπει να κινηθούμε προκειμένου να ευαισθητοποιήσουμε την κοινωνία και

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

να εφαρμοστούν καλύτερα τα δικαιώματα του παιδιού και γενικά του ανθρώπου, στα άτομα με αναπηρίες.

Το δεύτερο και πιο σημαντικό είναι ότι αυτή η Σύμβαση προβλέπει πέρα από μια Επιτροπή για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ, τη δυνατότητα άσκησης ατομικής αναφοράς εκ μέρους των ΑμεΑ, όταν τα δικαιώματά τους παραβιάζονται από το κράτος, μέρος το οποίο έχει ήδη κυρώσει το Προαιρετικό Πρωτόκολλο.

Σε παγκόσμιο επίπεδο, αυτή είναι η τέταρτη ατομική αναφορά που υιοθετείται και γι' αυτό τόνισα ότι είναι πάρα πολύ σημαντική αυτή η διεθνής Σύμβαση. Ήδη έχει τεθεί σε ισχύ η Σύμβαση και το Πρωτόκολλο, και μένει από την πλευρά της χώρας μας να ευαισθητοποιηθούμε γρήγορα να τα κυρώσουμε, ούτως ώστε να τεθεί σε λειτουργία ο μηχανισμός και να δούμε τον τρόπο εφαρμογής τους στην πράξη.

Όσον αφορά τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού, όπως προανέφερα υπάρχουν δυο σημαντικές διατάξεις που αναφέρονται στη προστασία των παιδιών ΑμεΑ, τα άρθρα 2 και 23 της Σύμβασης.

Το άρθρο 2 υποχρεώνει τα κράτη να σέβονται όλα τα δικαιώματα που αναφέρονται στη Σύμβαση αφ' ενός και αφ' ετέρου εγγυώνται σε κάθε παιδί που υπάγεται στη δικαιοδοσία τους το σεβασμό των δικαιωμάτων χωρίς διάκριση. Αναφέρει το άρθρο «... χωρίς διάκριση φυλής, φύλου, γλώσσας, θρησκείας και οιασδήποτε άλλης κατάστασης». Στο «οιασδήποτε άλλης κατάστασης» εντάσσονται φυσικά και τα παιδιά με αναπηρίες.

Η απαγόρευση της διάκρισης με ειδική αναφορά στα ΑμεΑ διατυπώνεται με σαφήνεια τόσο στη Σύμβαση ΑμεΑ του 2007 στο άρθρο 5, όσο και στο Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο άρθρο 21. Ο Χάρτης, ο οποίος θα είχε δεσμευτικότητα και νομική ισχύ με την εφαρμογή της μεταρρυθμιστικής Συνθήκης της Λισσαβόνας. Όπως γνωρίζουμε αυτό προς το παρόν αναστάλη, μετά το δημοψήφισμα των Ιρλανδών, αλλά ωστόσο δεν παύει αυτός ο Χάρτης να έχει νομική ισχύ, διότι περιλαμβάνει κανόνες εθιμικού δικαίου.

Αυτή η σαφής αναφορά που απαγορεύει τη διάκριση λόγω αναπηρίας είναι σημαντική και μπορούμε να την εξηγήσουμε από το γεγονός ότι τα παιδιά ΑμεΑ ανήκουν σε μια από τις πιο ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες.

Ερμηνεύοντας τη διάταξη αυτή τα κράτη μέρη πρέπει: πρώτον να ενσωματώσουν με σαφήνεια στα Συντάγματά τους διατάξεις απαγόρευσης διακρίσεων σχετικά με την αναπηρία και όπως έχω ξανατονίσει στο προηγούμενο συνέδριο, στην παράγραφο 2 του άρθρου 5 του Συντάγματος, στην επόμενη αναθεώρηση, θα πρέπει να προστεθεί η φράση «...απαγορεύονται οι διακρίσεις και λόγου αναπηρίας».

Δεύτερον, να προβλέψουν αποκλειστικά μέτρα αποκατάστασης σε περίπτωση παραβίασης των δικαιωμάτων των παιδιών ΑμεΑ και να βεβαιώσουν ότι τα μέτρα αυτά είναι εύκολα προσβάσιμα τόσο στα παιδιά ΑμεΑ όσο και στους γονείς τους.

Τρίτον, να προβούν σε ενημερωτικές και εκπαιδευτικές εκστρατείες που στοχεύουν στο ευρύ κοινό στα παιδιά ΑμεΑ και στους γονείς τους. Ήδη η πρώτη δράση κα Παπαδά, έχει υλοποιηθεί, με την έκδοση των «Κανόνων Συμπεριφοράς για τα ΑμεΑ», που επιμελήθηκε η Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας.

ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθούν στα κορίτσια ΑμεΑ γιατί ανήκουν σε πιο ευάλωτη ομάδα και γι' αυτόν τον λόγο τα κράτη καλούνται να τα προσέξουν ιδιαίτερα, λαμβάνοντας ειδικά μέτρα με σκοπό να βεβαιώσουν ότι προστατεύονται επαρκώς και έχουν πρόσβαση σε όλες τις υπηρεσίες.

Το δεύτερο άρθρο είναι το άρθρο 23, το οποίο αναφέρεται αποκλειστικά στα παιδιά ΑμεΑ. Σύμφωνα με την 1η παρ. αυτού του άρθρου τα παιδιά ΑμεΑ θα πρέπει να διάγουν πλήρη και αξιοπρεπή ζωή με συνθήκες που εγγυώνται την αξιοπρέπεία τους, ευνοούν την αυτονομία τους και διευκολύνουν την ενεργό συμμετοχή τους στη ζωή του συνόλου.

Έτσι, τα κράτη οφείλουν να λαμβάνουν μέτρα που θα αποβλέπουν προς αυτό το ρόλο. Το κύριο μήνυμα αυτής της παραγράφου είναι ότι τα παιδιά ΑμεΑ θα πρέπει να συμμετέχουν πλήρως στην κοινωνική ζωή του κράτους.

Η 2η παρ. υπογραμμίζει ότι αυτά τα παιδιά θα πρέπει να τυγχάνουν ειδικής φροντίδας, εξασφάλισης βοήθειας προσαρμοσμένης στην κατάστασή τους και στις περιστάσεις των γονέων, ή αυτών που έχουν την επιμέλεια. Η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού -που είναι αυτό το διεθνές όργανο που επιβλέπει την εφαρμογή της Σύμβασης στα κράτη μέλη- ζητά από τα κράτη να παράσχουν ειδική βοήθεια στα παιδιά ΑμεΑ κατά προτεραιότητα, ενώ η 3η παρ. αναφέρει ότι τα κράτη θα πρέπει να παρέχουν δωρεάν βοήθεια στους γονείς, εφόσον αυτό επιβάλλεται.

Τέλος η 4η παρ. προτείνει τη συνεργασία με άλλα κράτη και ανταλλαγή πληροφοριών για την καλύτερη δυνατή εμπειρία και την επίτευξη του τελικού στόχου. Η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού του Ο.Η.Ε., προσπαθώντας να ερμηνεύσει αυτή τη διάταξη, εξέδωσε ένα Γενικό Σχόλιο. Τα Γενικά Σχόλια που υιοθετούν οι Επιτροπές έχουν ως σκοπό να διευκολύνουν τα κράτη στην ερμηνεία των επιμέρους διατάξεων.

Έτσι, στο Γενικό Σχόλιο το οποίο υιοθέτησε η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού το 2007, τίθενται οι γενικές αρχές της προστασίας του παιδιού ΑμεΑ και ερμηνεύονται τα κατ' ιδίαν δικαιώματα που εξασφαλίζουν την προστασία του. Το Σχόλιο αναφέρει ότι «...σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν στα παιδιά είτε αυτές λαμβάνονται σε δημόσιους ή ιδιωτικούς Οργανισμούς κοινωνικής προστασίας, είτε από δικαστήρια ή διοικητικές αρχές, θα πρέπει πάντα να λαμβάνεται υπόψη η γενική αρχή που είναι το συμφέρον του παιδιού».

Σχετικά με το δικαίωμα στη ζωή, την επιβίωση και την ανάπτυξη του παιδιού, η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού τονίζει ότι σε πολλές χώρες τα παιδιά ΑμεΑ υποβάλλονται σε πρακτικές που παραβιάζουν αυτό το δικαίωμα, όταν παραδείγματος χάριν τα παιδιά πέφτουν θύματα βρεφοκτονίας. Τα εγκλήματα αυτά είναι συνήθως ατιμώρητα, κι ούτε καν δημοσιοποιούνται. Τα συμβαλλόμενα κράτη πρέπει να αναλάβουν όλα τα απαραίτητα μέτρα, για να θέσουν τέλος σε αυτές τις πρακτικές.

Ιδιαίτερη έμφαση αποδίδεται στο σεβασμό για τις απόψεις του παιδιού. Πολύ συχνά, αναφέρει η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού, συζητούμε ζητήματα που αφορούν παιδιά ΑμεΑ και δεν λαμβάνουμε ποτέ τη γνώμη τους. Αντίθετα τονίζει ότι ακόμη και σε θεσμούς όπως η Βουλή ή Επιτροπές και σε άλλους χώρους, τα παιδιά ΑμεΑ θα πρέπει να μπορούν να εκφράζουν τις απόψεις τους.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

Στον τομέα των υπολοίπων δικαιωμάτων και ελευθεριών, το δικαίωμα στο όνομα, στην εθνικότητα, στην ταυτότητα, στην ελευθερία έκφρασης, σκέψης, συνείδησης κλπ., τα παιδιά ΑμεΑ θα πρέπει να τυγχάνουν της ίδιας προστασίας, όπως και τα υπόλοιπα παιδιά.

Επίσης, υπάρχει ανάγκη εγγραφής σε Μητρώα. Υπάρχουν χώρες, όπου αυτά τα παιδιά δεν γράφονται καν στα ληξιαρχεία και η Επιτροπή προτείνει στα κράτη να δημιουργήσουν κινητά ληξιαρχεία, προκειμένου να υπάρχει πλήρη καταγραφή όλων των παιδιών. Τέλος, η Επιτροπή τονίζει ότι τα κράτη πρέπει να προσέξουν ιδιαίτερα το φαινόμενο της βίας, βιαιοπραγίας, κακής μεταχείρισης και εγκατάλειψης τα οποία απαγορεύονται και ζητά από τα κράτη να εκπαιδεύσουν τους γονείς και τους κηδεμόνες να προσέχουν τα παιδιά ΑμεΑ, όταν γυρίζουν από ειδικά Ιδρύματα ή σχολεία, μήπως έχουν κάποια σημάδια που δείχνουν ότι υπέστησαν κάποιου είδους κακομεταχείριση.

Παράλληλα προτρέπει τα κράτη να ιδρύσουν Ιδρύματα ειδικά για τα παιδιά ΑμεΑ, εφόσον χρειάζεται, αλλά και πάλι να ζητά τη γνώμη των παιδιών, όταν πρόκειται να εισαχθούν σε ένα τέτοιο Ίδρυμα. Ζητά από τα κράτη να θεσπίσουν σύστημα πρόωρης αναγνώρισης και επέμβασης, ώστε τα παιδιά να αντιμετωπίζονται συνολικά από επαγγελματίες διαφόρων ειδικοτήτων.

Μεγάλη έμφαση δίδεται στο θέμα της εκπαίδευσης και στη συμμετοχή του παιδιού στην πολιτιστική ζωή, σε αθλήματα, στα προγράμματα τηλεόρασης, κινηματογράφου κλπ. Έτσι η Επιτροπή συνιστά στα συμβαλλόμενα μέρη να αναλάβουν την αναθεώρηση όλων των εσωτερικών νόμων, ώστε οι διατάξεις της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού να είναι εφαρμοστέες όχι μόνο γενικά στα παιδιά, αλλά ειδικότερα στα παιδιά ΑμεΑ.

Στο δεύτερο μέρος της εισήγησής μου θα αναφερθώ στο ρόλο των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης σχετικά με αυτά τα παιδιά. Τι μπορούν να κάνουν τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης για τα δικαιώματα των παιδιών ΑμεΑ; Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού περιλαμβάνει ειδική διάταξη για το ρόλο των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης σε σχέση με τα δικαιώματα του παιδιού. Πρόκειται για το άρθρο 17 της Σύμβασης, το οποίο αρχικά είχε σχεδιαστεί για να προστατέψει το παιδί από επιβλαβή προγράμματα, τόσο για την προσωπικότητά του, όσο για την υγεία και τον ψυχικό του κόσμο.

Μετά όμως οι συντάκτες της Σύμβασης, άλλαξαν γνώμη και σκέφτηκαν ότι δεν θα πρέπει να είναι αυτός ο στόχος της διάταξης κι έτσι επικεντρώθηκαν στο να εντάξουμε τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης στην καλύτερη δυνατή ενημέρωση και προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού.

Στο Γενικό Σχόλιο της Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Παιδιού του 2007, διευκρινίζεται περαιτέρω ο ρόλος των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης σχετικά με τα παιδιά ΑμεΑ και τα άτομα που ασχολούνται μαζί τους, ότι δηλαδή θα πρέπει να τα βοηθούν, να έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τις αναπηρίες τους, να κατανοούν τα αίτια, την αντιμετώπιση και πρόγνωση των αναπηριών τους, θα πρέπει να παρέχεται στα παιδιά ΑμεΑ κατάλληλη τεχνολογία και άλλα μέσα, ούτως ώστε να μάθουν γλώσσες (νοηματική κλπ.), τα συμβαλλόμενα κράτη θα πρέπει να προβούν στη διάχυση της πληροφόρησης γύρω από

ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

τη Σύμβαση για τις συγκεκριμένες διατάξεις που αναφέρονται στα παιδιά ΑμεΑ, με την παραγωγή κατάλληλου υλικού κ.ά.

Όσον αφορά τους επαγγελματίες που ασχολούνται με τα παιδιά ΑμεΑ, όπως διαμορφωτές πολιτικής, δικαστές, δικηγόρους, εκπαιδευτές, κοινωνικούς λειτουργούς και άλλους, θα πρέπει να θεωρείται τυπικό προσόν για την πρόσληψή τους η εκπαίδευσή τους στα δικαιώματα των παιδιών ΑμεΑ.

Τελειώνοντας, θα μοιραστώ μαζί σας μερικές σκέψεις σχετικά με κάποιες προτάσεις για το μέλλον. Πιστεύω ότι απαιτείται ειδική επιμόρφωση των εργαζομένων στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης για τα δικαιώματα των παιδιών και ειδικότερα των παιδιών ΑμεΑ, κάτι που υπάρχει εξάλλου και στον Κώδικα δεοντολογίας των δημοσιογράφων.

Δεύτερον, όλα τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης θα πρέπει να ενσωματώσουν ειδικά προγράμματα που θα συμβάλλουν τουλάχιστον στην αλλαγή των κοινωνικών στερεοτύπων συμπεριφοράς απέναντι στα ΑμεΑ, γιατί αυτό είναι το μεγάλο πρόβλημα στη χώρα μας. Προβολή των δραστηριοτήτων των ομάδων ΑμεΑ, να μαθαίνουμε τι κάνουν αυτές οι ομάδες, κι όχι μόνο να αφιερώνονται δυο εκπομπές σε όλο το πρόγραμμα της ελληνικής τηλεόρασης. Να ενταχθεί σε όλες τις σχολές Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης το μάθημα της «Διεθνούς Προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου με έμφαση στα ΑμεΑ». Διεύρυνση των αρμοδιοτήτων του Συνηγόρου του Παιδιού, ούτως ώστε να υπάρχει ειδικός κλάδος που να ασχολείται αποκλειστικά με την προστασία των παιδιών ΑμεΑ.

Τέλος, θα μπορούσε να ανατεθεί σε ένα φορέα, όπως παραδείγματος χάριν σε ένα Πανεπιστήμιο, η μετάφραση ή η ερμηνεία κατ' άρθρον της Σύμβασης των δικαιωμάτων των ΑμεΑ του 2007 -αμέσως μετά την κύρωσή της από την Ελλάδα- για να εξετάσουμε την καλύτερη δυνατή εφαρμογή της Σύμβασης αυτής στο εσωτερικό της χώρας και για να γίνουν προτάσεις για περαιτέρω αλλαγή σε νομοθετικό και κοινωνικό επίπεδο

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ

Μετά την όντως καταγιστική πληροφόρηση που είχαμε από την κα Παρούλα Νάσκου – Περράκη, ομολογώ ότι συγκράτησα πάρα πολλά πράγματα τα οποία είχαν τόσο πολύ ενδιαφέρον. Βασικά μας είπε τι διέπει τους διεθνείς νόμους ως προς τα δικαιώματα του παιδιού και να συγκρατήσουμε βέβαια τα τρία τελευταία που είπε, τις τρεις προτάσεις.

Όσον αφορά τα δικαιώματα των παιδιών με αναπηρία και τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης πρέπει να γίνει μια ειδική επιμόρφωση όπως είπατε, σε όλους τους δημοσιογράφους που εργάζονται και στους υποψήφιους ακόμη και στις σχολές δημοσιογραφίας και εδώ νομίζω ότι η δική μας υπηρεσία της Γενικής Γραμματείας Επικοινωνίας-Γενικής Γραμματείας Ενημέρωσης, θα μπορούσε να αναλάβει κάποιο ρόλο για την εισήγηση αυτού του μαθήματος και για την επιμόρφωσή τους, ούτως ώστε να εξαιρεθούν τα φαινόμενα αυτά που υπάρχουν σήμερα και να υπάρξει μια προσέγγιση σε μια ανθρώπινη βάση.

Ο επόμενος ομιλητής είναι ο κ. Παναγιώτης Μπαλάσκας Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβου-

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

λίου της Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης Handicap Care Hellas. Είναι από τη Θεσπρωτία αλλά από μόλις 7 μηνών προσβλήθηκε από οστεομυελίτιδα και έκτοτε ζει σε συνθήκες αναπηρίας φυσικά. Έχει σπουδάσει στη Σχολή Διοίκησης Οικονομίας του ΤΕΙ Μεσολογίου και ψυχολογία στο Πάντειο, όπου είναι και υποψήφιος Διδάκτορας ψυχολογίας.

Έχει εργαστεί για πάρα πολλά χρόνια σε θέσεις ευθύνης στον ιδιωτικό τομέα. Το 2003 ο ίδιος πρωτοστάτησε στη δημιουργία του μη Κυβερνητικού Οργανισμού Handicap Care Hellas και στην ελληνική εταιρεία μελέτης των αναγκών και προαγωγής των ικανοτήτων των ατόμων με αναπηρίες, μια οργάνωση με πολύ αξιοσημείωτη δράση στην Ελλάδα και στην Κύπρο.

Σήμερα κατέχει τη θέση του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου και εργάζεται ως ψυχολόγος στον ΟΚΑΝΑ. Το λόγο έχει ο κ. Παναγιώτης Μπαλάσκας.

Π. ΜΠΑΛΑΣΚΑΣ

Κυρίες και κύριοι καλημέρα σας. Πριν προβώ στην ανάπτυξη κάποιων προτάσεών μου και σκέψεών μου, θα ήθελα πραγματικά να εκφράσω τα θερμά μου συγχαρητήρια μαζί με ένα ευχαριστώ στον Υπουργό Επικρατείας κ. Θεόδωρο Ρουσόπουλο για την πρωτοβουλία του και την κα Παπαδά Γενική Γραμματέα Επικοινωνίας, όχι γιατί έτσι είθισται, αλλά γιατί για τρίτη συνεχή χρονιά, έχουν κατορθώσει να κρατούν ανοικτό και ζωντανό το διάλογο γύρω από το θέμα που απασχολεί το Συνέδριό μας σήμερα.

Θα ήθελα ευθύς εξ αρχής να ξεκαθαρίσω κάτι και αυτό θα διευκόλυνε και εσάς στην παρακολούθηση της τοποθέτησής μου. Η αναπηρία δεν είναι νόσος. Είναι κατάσταση και αφορά διαφορετικούς όρους και συνθήκες ζωής ενός ανθρώπου. Η αναπηρία σε ένα παιδί είναι από τις πιο οδυνηρές καταστάσεις και εμπειρίες που μπορεί κανείς να αποδεχτεί με πρώτη την οικογένειά του.

Το βαθύ και συχνά κρυφό συναίσθημα της απώλειας και της αδικίας αποτελούν πρόκληση για την οικογένεια που νιώθει αβοήθητη και μόνη να αντιμετωπίσει, να κυριαρχήσει και να ελέγξει τις συνέπειες της αναπηρίας στο παιδί, καθιστώντας την ίδια μέρος του προβλήματος.

Ο χαμηλός βαθμός ενημέρωσης για τα ποικίλα ζητήματα που θέτει η αναπηρία ως πολυσύνθετη φυσιοψυχοκοινωνική κατάσταση επιτρέπει την αναπαραγωγή προκαταλήψεων, αρνητικών στάσεων και διακρίσεων που έχουν ως συνέπεια τη μη αποδοχή του παιδιού με αναπηρία, την παραμέληση επενδύσεων στην αξιοποίηση των όποιων υπαρκτών ικανοτήτων του και εν τέλει στην περιθωριοποίησή του.

Έτσι, όχι μόνο το ανάπηρο παιδί, αλλά ολόκληρη η οικογένεια αισθάνεται σε κάποιο βαθμό την απόρριψη έχοντας την αίσθηση του χάους και της καταστροφής, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την οικογενειακή συνοχή και την ποιότητα ζωής.

Η έλλειψη των απαραίτητων δομών της Πολιτείας για την αντιμετώπιση της αναπηρίας μετακυλύει στην οικογένεια ένα δυσβάστακτο οικονομικό βάρος. Η αναζήτηση των ενδογενών και εξωγενών παραγόντων που προκαλούν μια αναπηρία στο παιδί, καθώς και η

ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

μεταχείρισή τους αποτελεί, κατά την προσωπική μου άποψη, ένα από τα σπουδαιότερα κοινωνικά ζητήματα στον κόσμο.

Τι γίνεται στην οικογένεια; Το ζευγάρι, οι γονείς και τα παιδιά, τα αδέρφια, όλα τα μέλη αλληλεπιδρούν μεταξύ τους. Αυτή την αλληλεπίδραση δεν μπορεί κανείς να τη δει αποκομμένα από το γενικότερο πλαίσιο – σύστημα της οικογένειας. Οι μέχρι τώρα έρευνες αναφέρονται στις σχέσεις μεταξύ μητέρας και ανάπηρου παιδιού, καθώς και στις επιπτώσεις αυτής της σχέσης, στη συζυγική σχέση και στη σχέση με τα υπόλοιπα μη ανάπηρα παιδιά της οικογένειας.

Στις σχέσεις μεταξύ των μελών της οικογένειας παίζουν σημαντικό ρόλο τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του κάθε ατόμου, σε συνδυασμό με το γεγονός της σημασίας που αποδίδουν τα μέλη της οικογένειας σε προσωπικές και υλικές αξίες, καθώς επίσης συμβάλλει και ο τρόπος λειτουργίας της οικογένειας και η δυναμική της.

Ο τρόπος με τον οποίο συμπεριφέρεται ο γονιός στο ανάπηρο παιδί και πως επεξεργάζονται αυτή την ιδιαίτερη σχέση δεν εξαρτάται μόνο από το είδος της αναπηρίας, αλλά περισσότερο από τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας και την ποιότητα αλληλεπίδρασης μεταξύ τους.

Σχετικά με τη δομή της οικογένειας βασικό στοιχείο αποτελεί και η κατανομή των ρόλων, όπως και η συναισθηματική σχέση μεταξύ των μελών. Ουσιαστικό παράγοντα αποτελεί η επίδραση που έχει το ανάπηρο παιδί σε ορισμένες λειτουργίες της οικογενειακής ζωής. Η προσοχή και περιποίηση απαιτεί φυσική και ψυχική διάθεση. Ο ελεύθερος χρόνος, οι διακοπές, οι κοινωνικές σχέσεις μειώνονται.

Όλες οι μέχρι τώρα μελέτες και έρευνες συμφωνούν ότι η διάγνωση αναπηρίας ενός παιδιού από τη γέννηση ή αργότερα επιφέρει στην οικογένεια προβλήματα που η λύση τους απαιτεί τη συνδρομή όλων. Το γεγονός αντιμετωπίζεται ως καταστροφή και το δημιουργούμενο σοκ επηρεάζει την παραπέρα ζωή των περισσότερων γονιών και ιδιαίτερα στις μητέρες, στις οποίες παρατηρούμε δυο φάσεις: η διαιρετική που συνοδεύεται συνήθως και υποσυνείδητα από την επιθυμία της μητέρας για το θάνατο του παιδιού ή και της ίδιας, και τη φάση προσαρμογής.

Αφού παρέλθει η διαιρετική φάση η οποία παρέρχεται μονότονα, η φάση προσαρμογής χαρακτηρίζεται από μεγάλη πολυμορφία αντιδράσεων. Η πιο συχνή είναι ο υπερβολικός δεσμός με το παιδί και η σύγκρουση με την αναπηρία του.

Διαφορές παρατηρούνται και στις διαπαιδαγωγικές συμπεριφορές. Γενικά τείνουν σε υπερπροστατευτικές τακτικές, ενώ δίνουν πάντα προτεραιότητα στις επιθυμίες του ανάπηρου παιδιού. Για το ανάπηρο παιδί το πιο αποτελεσματικό θεωρώ ότι είναι να έχει μια κανονιστική αγωγή, δηλαδή οι γονείς να προσπαθούν να καταλάβουν το παιδί στην εξέλιξή του και να το βοηθήσουν έτσι να γίνει αυτόνομο.

Πολλοί γονείς αποσύρονται από τις υποχρεώσεις τους και στέλνουν το παιδί τους σε ίδρυμα. Η γέννηση ενός ανάπηρου παιδιού δημιουργεί ανασφάλεια στη συζυγική ζωή, συχνά θεωρείται υπεύθυνος για τη γέννηση του παιδιού ο ένας από τους δυο γονείς και αυτό πολλές φορές οδηγεί σε αποτυχία της συμβίωσης.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

Πολλές μητέρες υποφέρουν από έλλειψη κατανόησης εκ μέρους των συντρόφων τους, η οικογενειακή ζωή είναι προσαρμοσμένη στο ανάπηρο παιδί, ενώ όλα τα άλλα μέλη παραμελούνται.

Τα αδέλφια. Η επιβάρυνση που έχει να αντιμετωπίσει η οικογένεια με το ανάπηρο παιδί σχετίζεται και με τα αδέλφια που δεν είναι ανάπηρα. Κοινωνικοί επιστήμονες τα χαρακτηρίζουν «Ομάδα υψηλού κινδύνου για ψυχικές διαταραχές». Τα μη ανάπηρα αδέλφια βρίσκονται σε μια κατάσταση ιδιαίτερα απαιτητική, λόγω του ότι οι γονείς τους ασχολούνται τον περισσότερο χρόνο με τον ανάπηρο αδελφό και δεν υπάρχει αρκετός χρόνος γι' αυτά.

Συχνά πρέπει να καταπιέζουν τις ανάγκες και επιθυμίες τους καθώς και να μειώνουν τις εξωοικογενειακές δραστηριότητες. Έρχονται αρκετές φορές σε σύγκρουση με τις αντιδράσεις του κοινωνικού περιγύρου για την αναπηρία του αδελφού.

Πολλά αδέλφια ανάπηρων νιώθουν παραμελημένα και επιβαρυνμένα από τις απαιτήσεις των γονιών τους. Υπάρχουν όμως μελέτες που δείχνουν και αντίθετα αποτελέσματα. Τα αδέλφια των αναπήρων δεν δείχνουν καμία διαταραχή από τη συμβίωση με τον ανάπηρο αδελφό. Δεν νιώθουν παραμελημένα. Από τους γονείς τους έχουν αναλυτικές πληροφορίες για την αναπηρία του αδελφού. Οι αντιδράσεις τους είναι ιδιαίτερα έντονες όμως όχι όπως εκείνες των γονιών. Έχουν τα δικά τους ενδιαφέροντα και προβλήματα και δεν νιώθουν υπεύθυνα για την αναπηρία του αδελφού τους.

Εάν οι γονείς καταφέρουν και κρατήσουν μια ισορροπημένη στάση, τότε για τα μη ανάπηρα παιδιά όλα φαίνονται φυσιολογικά. Η σχέση με τον ανάπηρο αδελφό είναι κανονική, αρμονική και μάλιστα δείχνουν και ιδιαίτερη συμπάθεια. Το πρόβλημα αρχίζει από τη στιγμή που οι γονείς αρχίζουν να τα παραμελούν προς όφελος του ανάπηρου αδελφού, ή να νομίζουν εκείνα ότι παραμελούνται.

Το ανάπηρο παιδί. Η αναπηρία είναι σημαντικός παράγοντας επιβαρυντικός για την ψυχική υγεία. Τα παιδιά που παρουσιάζουν αναπηρίες έχουν αυξημένες πιθανότητες και αυτά να αντιμετωπίσουν ψυχικές διαταραχές. Εν δυνάμει μπορούν να αναπτύξουν άγχος, κατάθλιψη και γενικά κάθε τύπο διαταραχής που μπορεί να εμφανιστεί στην παιδική ηλικία.

Παιδιά που αργούν να προσαρμοστούν για διάφορους λόγους στην κατάσταση αναπηρίας, η προσαρμογή είναι ανεπαρκής. Παρουσιάζουν ένα παθολογικό τύπο συμπεριφοράς που χαρακτηρίζεται από στοιχειά δειλίας και έντονης μοναχικότητας, ενώ παράλληλα τρέφουν σε έντονο βαθμό αισθήματα αγανάκτησης και εκθρότητας για τα άτομα χωρίς αναπηρίες.

Συνήθως, τα παιδιά αυτά μεγάλωσαν σε οικογένειες που τόνιζαν την αναπηρία τους, ενώ παράλληλα προσπαθούσαν να τα κρύψουν από τον περίγυρο. Σε περιπτώσεις που η αναπηρία θεωρείται υπεύθυνη κάθε άγχους και εσωτερικής σύγκρουσης, υπάρχει μια έντονη εσωτερική πεποίθηση ότι όλα αυτά θα ήταν καλά, αν δεν υπήρχε η αναπηρία.

Όταν συμβαίνει αυτό με παράλληλη ύπαρξη ισχυρού εγώ από το ανάπηρο παιδί, τότε αυτή η πεποίθηση λειτουργεί σαν ισχυρότερο κίνητρο πολλές φορές με πολύ καλά αποτελέσματα για το παιδί, αλλά και για όλους.

ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

Κυρίες και κύριοι η ένταξη των ανάπηρων παιδιών στο κοινωνικό σύνολο, πηγάζει από τα δικαιώματα του ατόμου στην κάθε σύγχρονη, δημοκρατική κοινωνική. Στόχος όλων θα πρέπει να είναι η μεταστροφή της λανθασμένης κοινωνικής συνείδησης, αιτίας της όποιας αντίδρασης απέναντι στα παιδιά αυτά.

Η κοινωνική αντίδραση απέναντι στην αναπηρία του παιδιού, προκύπτει από το δεδομένο ότι πρόκειται για μια κατάσταση που δεν ανταποκρίνεται στα κοινωνικά πρότυπα. Άλλωστε σαν φαινόμενο η κοινωνία προωθεί την απομάκρυνση των φαινομένων που απειλούν τη συνοχή της κοινωνικής ζωής, με αποτέλεσμα η διαφορετικότητα ως φαινόμενο και τα άτομα που εμπλέκονται σε αυτήν, να βγαίνουν από την καθημερινότητα του κοινωνικού συνόλου.

Κανείς δεν θα διαλέξει ποτέ τον τόπο και την εποχή της γέννησής του, τη θέση ή τον χαρακτήρα των γονιών του. Ένα τμήμα όμως εξαρτάται από εμάς και μπορεί τουλάχιστον κατ' αρχήν να αμφισβητηθεί και ενδεχομένως να τροποποιηθεί. Πρόκειται για το τμήμα που έχει σχέση με τους ρητούς θεσμούς της κοινωνίας και η αληθινή πολιτική είναι ακριβώς η δραστηριότητα, η οποία ξεκινώντας από την ερώτηση πάνω στην επιθυμητή μορφή και το επιθυμητό περιεχόμενο των θεσμών, θέτει ως στόχο την πραγματοποίηση των θεσμών που κρίνονται καλύτεροι και ιδιαίτερα των θεσμών που ευνοούν και επιτρέπουν την ανθρώπινη αυτονομία.

Η πολιτική επικρατεί της ηθικής. Γεγονός, όμως που δεν σημαίνει ότι την καταργεί. «Η πολιτική είναι η αρχιτεκτονικότερη όλων των επιστημών των σχετικών με το ανθρώπινο ον», μας θυμίζει ο Αριστοτέλης στα «Ηθικά Νικομάχεια».

Όσο κι αν στη χώρα μας έχει σημειωθεί πρόοδος στο θέμα ένταξης των παιδιών με αναπηρίες, εντούτοις απέχουμε πολύ από το αναγκαίο. Αναγκαίο είναι η διαφορετικότητα να μην ορίζεται ως στίγμα ή ιδιαίτερη ταυτότητα, αλλά να αποτελεί πράξη συνείδησης που θα εμπεριέχει πολιτισμικό επίπεδο και συνοχή προς όφελος των αδύνατων και διαφορετικών παιδιών.

Το ανάπηρο παιδί δεν είναι παιδί κατώτερης ποιότητας ανθρώπων, ούτε πληρώνει αμαρτίες κατά τις μεσαιωνικές αντιλήψεις. Η ύπαρξη ανάπηρου παιδιού μπορεί να συμβεί στην κάθε οικογένεια. Αυτή η διαπίστωση δεν χωρά αμφιβολία, όσο κι αν απαλύνεται από διάφορες εξηγήσεις κληρονομικότητας.

Η αναπηρία αποτελεί μια διαφορετική αισθητική εικόνα του εαυτού σε μια πραγματικότητα που κυριαρχείται από εικόνες αιώνιας νεότητας και ομορφιάς. Δεν αναιρεί τίποτε από την ανθρώπινη φύση ακόμη και η εκδοχή του νοητικού μειονεκτήματος από το οποίο στιγματίζεται η αναπηρία στην ολότητά της.

Το ανάπηρο παιδί είναι ισότιμο μέλος της οικογένειας, της κοινότητας, της πόλης, του κράτους. Το κράτος με τις υπηρεσίες του εκφράζει την ηθική και νομική του υποχρέωση για παροχή υπηρεσιών. Καλύπτονται έτσι οι ανάγκες και η υποχρέωση του συνόλου απέναντι στο συνάνθρωπο; Ποιος θα βοηθήσει μια τόσο σοβαρά τραυματισμένη οικογένεια να ξαναβρεί την ισορροπία της; Ποιος θα βοηθήσει στην άμβλυση ή το ξεπέραςμα των αρνητικών εντυπώσεων του περιγύρου;

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

Αν απαντάμε «το κράτος», τότε αρνούμαστε το ρόλο του πολίτη. Κράτος χωρίς ενεργούς πολίτες δεν χαρακτηρίζεται πολιτειακά ως δημοκρατία. Κοινωνίες που χαρακτηρίζονται από ανεπτυγμένη, πολιτική, οικονομική, πολιτιστική οργάνωση πρωταρχικός στόχος είναι η επικέντρωση στα προβλήματα εκείνων των πληθυσμιακών ομάδων, που για διάφορους λόγους δεν μπορούν να διαχειριστούν εντελώς αυτόνομα την ύπαρξή τους.

Σημαντική θέση στην κατεύθυνση αυτή καταλαμβάνουν και τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Μπορούν να συμβάλλουν στην άμβλυση των υπαρκτών δυσχερειών. Όταν όμως απευθύνονται σε παιδιά με αναπηρία και εστιάζονται στο συγκινησιακό, τότε έχουμε κατά περίπτωση οίκτο ή θαυμασμό. Η ολότητα χάνεται.

Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης θα πρέπει να συμβάλλουν πιο δυναμικά, πιο ολοκληρωμένα στην αλλαγή της νοοτροπίας και στον τρόπο προσέγγισης των παιδιών με αναπηρία. Πως μπορούμε να περάσουμε σε μια νέα πραγματικότητα, όταν ο ορθός λόγος και η νομική υποχρέωση δεν αρκεί αν δεν υπάρχει παράλληλα, η καλλιέργεια του ηθικού αισθήματος προσφοράς προς το συνάνθρωπο;

Το ηθικό αυτό έρεισμα είναι το βασικό κίνητρο του εθελοντισμού που πρέπει να αποτελεί πλέον και τη βάση του σύγχρονου κράτους αλληλεγγύης. Χωρίς την παροχή υπηρεσιών αλλά και το δημιουργικό ρόλο του εθελοντικού τομέα, πολύ δύσκολα θα υπάρξει πρόοδος.

Οι εθελοντές θα σπάσουν την απομόνωση στον τοπικό περίγυρο, θα ρίξουν τα ταμπού του φόβου και της αποστροφής απέναντι στα παιδιά με αναπηρίες, θα συνοδεύσουν το παιδί στην πλατεία δίνοντας πολύτιμη ζωή στο διαφορετικό εαυτό τους. Αυτά δεν μπορεί να τα προσφέρει το προσωπικό μιας κρατικής δομής, όσο καλή διάθεση και να έχει.

Ο εθελοντισμός συνιστά την απόδειξη ότι οι κοινωνίες διατηρούν τα υγιή αντακλαστικά τους. Αναδεικνύεται στις μέρες μας σε βασικό στοιχείο της κοινωνικής συνοχής, καθώς προάγει την επίλυση των κοινωνικών προβλημάτων αλλά ενισχύει και την αυτοπεποίθηση της κοινωνίας.

Στηρίζεται στην ηθική και στο χρέος κάθε ανθρώπου να βοηθά το συνάνθρωπο, εκφράζει τα αλτρουιστικά κίνητρα καθενός, όταν βρίσκεται αντιμέτωπος με την οδύνη του συνανθρώπου του. Η κοινωνική αλληλεγγύη, όπως εκφράζεται μέσα από τις παντός είδους εθελοντικές Οργανώσεις, δημιουργεί συχνά θεσμούς που δρουν συμπληρωματικά στο έργο της Πολιτείας.

Αν θέλουμε να εστιάσουμε την προσοχή μας στα προβλήματα που δημιουργεί η αναπηρία στην παιδική ηλικία, θα πρέπει να συνειδητοποιήσουμε την ανάγκη της συμμετοχής ως ενεργά μέλη εθελοντικών ομάδων, οργανώσεων κοινοτήτων, δίνοντας στον εαυτό μας –μέσα από τη συλλογικότητα- στόχο για ζωή, αλλά και υπηρεσίες για τη συνέχεια της κοινωνικής αλληλεγγύης.

Κυρίες και κύριοι όλα αυτά τα ζητήματα και το σημερινό και τα προηγούμενα σχετίζονται με την ετερότητα. Την ετερότητα και τη διαχείρισή της. Φανταστική ή πραγματική, φανερή ή απόρρητη, η ετερότητα δεν βρίσκεται ποτέ μόνο εκεί που τη βλέπουμε, ούτε τη βλέπουμε μόνο εκεί που υπάρχει. Μπορεί να απωθείται για να σωπαίνει, ή να αποβάλ-

ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

λεται για να αντικειμενικοποιείται, όμως είναι πάντα ομιλούσα καταδικάζοντας κάθε απόπειρα εξαφάνισης ή διαχωρισμού της από αυτό που υποτίθεται ότι διαφέρει να μένει αναπόδραστα ατελής και διαρκώς αναστρέψιμη. Ευχαριστώ θερμά για την υπομονή σας και κυρίως για την προσοχή σας.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ

Νομίζω, θα συμφωνούσαμε όλοι ότι υπήρξε όντως ένας χείμαρρος πληροφόρησης σχετικά με το γίνεται μέσα στην οικογένεια που υπάρχουν ανάπηρα μέλη, πως πρέπει να ξεπεράσουμε τα αρνητικά ένστικτα και τις αρνητικές εντυπώσεις, πως τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης αντί να συμβάλλουν στην άμβλυση του προβλήματος παίζουν στο συναισθηματικό μας παράγοντα και ακουμπώντας τις αισθήσεις του οίκτου που είναι λάθος βέβαια.

Μας είπε για την πολιτική η οποία επικρατεί της ηθικής, αλλά νομίζω αυτό που προέχει –και θα συμφωνήσετε κι εσείς- είναι πώς θα βάλουμε περισσότερη ηθική στην πολιτική. Αυτό πρέπει να είναι και το ζητούμενο, διότι θα αλλάξουν πάρα πολλά πράγματα.

Τέλος μας μίλησε για τον εθελοντισμό ο οποίος είναι το υγιές αντανakλαστικό της κοινωνίας και πρέπει να είναι η βάση του σύγχρονου κράτους. Ήταν πάρα πολύ χρήσιμα και όμορφα αυτά που μας είπε ο κ. Μπαλάσκας.

Ο επόμενος ομιλητής είναι ο κ. Ηλίας Βογιατζής δημοσιογράφος εκπαιδευτής του ΕΛΕΠΑΠ RADIO, είναι από την Ξάνθη ασχολείται με το ραδιόφωνο από το 1996 με μουσικές παραγωγές και από το '97 με ελεύθερο ρεπορτάζ ραδιόφωνο και τηλεόραση σε κανάλι της Ξάνθης.

Η ενασχόλησή του με τη δημοσιογραφία εκδηλώθηκε το '99 αναλαμβάνοντας καθήκοντα διευθυντή προγράμματος στο ραδιόφωνο και αρθρογραφώντας σε τοπική εφημερίδα το «Μαχητή». Το 2003 ο κ. Βογιατζής εγκαταστάθηκε στην Αθήνα, όπου σπούδασε στο εργαστήρι επαγγελματικής δημοσιογραφίας και παράλληλα εργάστηκε στον περιοδικό Τύπο αλλά και στη δημοσιογραφία μέσω Διαδικτύου.

Από το 2006 εργάζεται στο ΕΛΕΠΑΠ -πρέπει να μου πείτε τι είναι το ΕΛΕΠΑΠ- ως δημοσιογράφος, εκπαιδευτής και συντονιστής στο πρόγραμμα δημιουργικής απασχόλησης, που αφορά άτομα με κινητική αναπηρία. Έχουμε ένα δημοσιογράφο, νομίζω ότι είναι ο πρώτος ομιλητής που είναι δημοσιογράφος σήμερα. Σας ακούμε κ. Βογιατζή.

Η. ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ

Καλημέρα σας και σας ευχαριστώ πολύ. Θα ήθελα κατά πρώτον να ευχαριστήσω τη Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης και Επικοινωνίας για την πρόσκληση και ιδιαίτερα τον κ. Ρουσόπουλο, την κα Παπαδά αλλά και την κα Σκυβάλου για την άψογη συνεργασία την οποία είχαμε. Θα ήθελα να ευχαριστήσω την ΕΛΕΠΑΠ για την εμπιστοσύνη την οποία έδειξε στο πρόγραμμα και ιδιαίτερα τις κυρίες Καττάμη, Μαυροειδή και Διαμαντοπούλου και κυρίως την κοινωνική λειτουργό, την κα Κουτσουλέλου Πέγκυ, η οποία αν δεν ήταν η ίδια στο πρόγραμμα που θα ακούσετε σε λίγο και από ό,τι θα καταλάβετε, τίποτα δεν θα ήταν ίδιο.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω όμως πάνω από όλα όλη την ομάδα που βλέπετε, μερικά από τα παιδιά είναι εδώ, για την πολύ καλή δουλειά την οποία έχουμε κάνει και να σας ενημερώσω ότι το δικό μου χρόνο ομιλίας θα το μοιραστώ με έναν από τους εκπαιδευμένους, τον οποίο θα σας τον παρουσιάσω σε λίγο, καθώς το δικό μας θέμα αφορά άτομα άνω των 18.

Αλλά να σας ενημερώσω πρώτα απ' όλα τι είναι η ΕΛΕΠΑΠ και τι είναι το ΕΛΕΠΑΠ RADIO. Η ΕΛΕΠΑΠ, η Ελληνική Εταιρεία Προστασίας και Αποκαταστάσεως Ανάπηρων Παίδων είναι ένα φιλανθρωπικό Σωματείο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ειδικώς αναγνωρισμένο από το κράτος με έδρα του την Αθήνα και δραστηριοποιείται στο χώρο της αναπηρίας από το 1937.

Στα πλαίσια της δια βίου εκπαίδευσης, λειτουργεί από το Σεπτέμβριο του 2005 ένας πρότυπος ραδιοφωνικός σταθμός με την επωνυμία ΕΛΕΠΑΠ RADIO. Το πρόγραμμα δημιουργικής απασχόλησης έχει ως στόχο να εκπαιδεύσει άτομα με κινητικές αναπηρίες στις βασικές αρχές της δημοσιογραφίας, στην ηχοληψία, στο ρεπορτάζ και στη δημιουργία ραδιοφωνικών παραγωγών από τα ίδια τα άτομα.

Δημιουργήθηκε από ένα ειδικό στούντιο ραδιοφώνου προσβάσιμο σε όλους που λειτουργεί με σύγχρονα μηχανήματα, ώστε να έχει τη δυνατότητα αυτονομίας σε ό,τι αφορά παραγωγές εκπομπών.

Τα μαθήματα προσαρμόστηκαν ανάλογα με τις ανάγκες του κάθε ατόμου. Άμεση συνεργασία έχει η κοινωνική λειτουργός η οποία έρχεται σε επαφή με τα μέλη μέσω εβδομαδιαίων συναντήσεων που αποσκοπούν στην ενδυνάμωση των δεσμών της ομάδας και στην ενίσχυση της αυτογνωσίας τους.

Η ομάδα των εκπαιδευόμενων του ΕΛΕΠΑΠ RADIO έχει δώσει το «παρών» σε εκδηλώσεις και εκθέσεις που έχουν να κάνουν με την αναπηρία, ώστε να καλύψουν τα γεγονότα με δημοσιογραφική ματιά πλέον και όχι απλά σαν θεατές. Στις εκδηλώσεις όπως το «Μαμμα μία», το «Άλμα ζωής» η έκθεση Medicexpro, πέρσι ήμασταν κι εδώ στο Συνέδριο και φέτος επίσης.

Από τις 27 Μαρτίου του 2006 ξεκίνησε επίσημα η συνεργασία μας με το δημοτικό ραδιοφωνικό σταθμό του Νέου Ηρακλείου «Επικοινωνία 94 F.M.», σε μια ένθετη εκπομπή, όπου αναφέρεται σε θέματα αναπηρίας με υπεύθυνη της εκπομπής τη δημοσιογράφο Σόνια Περγλέγκα, όπου ακούγεται δυο φορές την εβδομάδα η φωνή μας μέσω των εκπομπών μας.

Ο τίτλος του «Βήματα ζωής» και τα θέματα ετοιμάζει και παρουσιάζει η δημοσιογραφική ομάδα του ΕΛΕΠΑΠ RADIO. Οι μέρες και οι ώρες αναμετάδοσης είναι Δευτέρα και Τετάρτη 3 και μισή το μεσημέρι. Αν είναι εύκολο να εμφανίσουμε τη διαφάνεια, ευχαριστώ πολύ.

Ποιες είναι οι εμπειρίες, όταν εργάζεται ένας δημοσιογράφος σε ένα χώρο με άτομα με αναπηρία. Όταν βρέθηκα στο χώρο της ΕΛΕΠΑΠ και ενημερώθηκα γι' αυτό το πρόγραμμα δημιουργικής απασχόλησης και δημοσιογραφίας μου φάνηκε ιδιαίτερα ενδιαφέρον και ήταν μια πρόκληση για εμένα.

ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

Έχοντας ήδη εργαστεί αρκετά χρόνια στο χώρο και έχοντας περάσει από διάφορα πεδία της δημοσιογραφίας, σκέφτηκα πόσο ενδιαφέρον θα είχε να μπορέσω τις γνώσεις μου και ειδικά στο αντικείμενο του ραδιοφώνου να τις διδάξω σε τρίτους.

Το ότι αυτά τα άτομα θα είχαν κάποια αναπηρία δεν μου έκανε καμία διαφορά. Ίσως ακούγεται τετριμμένο αλλά είναι η πραγματικότητα. Ποτέ δεν θεωρούσα ότι ένα άτομο δεν μπορεί να κάνει αυτό που θέλει, πόσο μάλλον να ασχοληθεί με τη δημοσιογραφία.

Μετά από 3 χρόνια στο ΕΛΕΠΑΠ RADIO έχω την ίδια άποψη και σίγουρα περισσότερο ενισχυμένη λόγω της εμπειρίας. Από το στούντιο πέρασαν 24 παιδιά μέχρι σήμερα, το καθένα με τις δυνατότητές του τις οποίες αξιοποιήσαμε ξεχωριστά για τη φύση του προγράμματος. Με τον καιρό συνειδητοποίησα πόσο αληθινή είναι η φράση πως «όταν θέλουμε κάτι πραγματικά υπάρχει ο τρόπος να το πραγματοποιήσουμε».

Εγώ απλά θα συμπληρώσω πως αρκεί να μας δοθεί η ευκαιρία. Όταν στους εκπαιδευόμενους δόθηκε αυτή η ευκαιρία την αξιοποίησαν στο έπακρο και ο καθένας με το δικό του τρόπο. Ένωσα πως είμαι πραγματικά στους ανθρώπους που δεν είχαν την ευκαιρία μέχρι εκείνη την περίοδο της ζωής τους να κάνουν αυτό που αγαπούν, ή αυτό με το οποίο θέλουν να ασχοληθούν.

Ποιος είναι ο ακρογωνιαίος λίθος που λειτούργησε στην τόσο καλή επαφή και επικοινωνία με τα παιδιά του ραδιοφωνικού σταθμού; Ιστορία και ειλικρίνεια. Είναι δυο λέξεις που λείπουν από το λεξιλόγιό μας και ειδικά στους δημοσιογράφους. Μετά από 12 χρόνια στο χώρο έχω την πολυτέλεια να το τονίσω σε όλους. Αυτός είναι ο ακρογωνιαίος λίθος, ο οποίος μας έδωσε σαν ομάδα στο ραδιοφωνικό σταθμό.

Τους αντιμετώπισα σαν ίσους προς ίσο και με ειλικρίνεια. Στις τρεις διαφορετικές ομάδες που ξεκίνησαν σε διάστημα 2 ετών κάθε φορά τους έλεγα στην πρώτη μας συνάντηση την ίδια φράση: αν περιμένετε να σας δω με οίκτο, επειδή έχετε κάποια αναπηρία, ξεχάστε το. Για εμένα είστε κάποιοι που αγαπούν τη δημοσιογραφία και το ραδιόφωνο και θέλουν να εκπαιδευτούν πάνω σε αυτό. Το γεγονός ότι είχαν κάποια αναπηρία με έβαζε απλά στη διαδικασία να εντοπίσω τι μπορεί να κάνει καθένας τους καλύτερα. Μην ξεχνάμε πως δεν είμαστε όλοι για όλα, θα ήταν βαρετό άλλωστε.

Στις ερωτήσεις που μου έκαναν έπαιρναν πάντα απαντήσεις. Μέσα από τα θεωρητικά μαθήματα έπαιρναν τις απαραίτητες γνώσεις, μέσα από τα πρακτικά μαθήματα κέρδιζαν εμπειρίες. Όλα είχαν μια σειρά και αυτή η σειρά έφερε το σημερινό αποτέλεσμα. Μια ομάδα δεμένη με τις καλές και με τις κακές της στιγμές, με τα κατορθώματα και τις αποτυχίες της.

Δεν είμαι εδώ σήμερα για να σας παρουσιάσω πόσο υπέροχο έργο κάναμε όλοι μαζί, αλλά για να τονίσω σε όλους σας πως ένα άτομο με αναπηρία πρέπει να το αντιμετωπίζουμε με ειλικρίνεια και να ανακαλύψουμε τις πραγματικές του δεξιότητες.

Για να μπορέσει να πραγματοποιήσει ένα άτομο τα δικά του οράματα και όνειρα. Πολλές φορές μέσα στο μάθημα, έχουμε κάνει συζητήσεις για προσωπικά θέματα ή άσχετα με το πρόγραμμα. Ήταν όμως τόσο σχετικά με την ομάδα, τόσο ώστε να μπορεί ο ένας να εμπιστεύεται τον άλλον. Σημαντικό κατόρθωμα γιατί δημιουργήθηκε μια σχέση φίλου

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

προς φίλο και όχι εκπαιδευτή προς εκπαιδευόμενο, χωρίς αυτό να σημαίνει πως παραγκωνίσαμε τις υποχρεώσεις μας.

Ποια είναι η προσωπική μου εμπειρία μέσα στο χώρο των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και στη στάση που έχουν απέναντι στα άτομα με αναπηρία. Η μεγαλύτερη εμπειρία μου σε άτομα με αναπηρία ως δημοσιογράφος αποκτήθηκε στην ΕΛΕΠΑΠ. Όταν κάποια στιγμή αναρωτήθηκα το γιατί, δυστυχώς βρήκα την απάντηση πολύ εύκολα. Γιατί τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης δεν ασχολούνται με την αναπηρία και όταν ασχολούνται κυρίως είναι με το λάθος τρόπο.

Ένα ρεπορτάζ για ένα άτομο με ειδικές ικανότητες είναι ένα κακό ρεπορτάζ. Ένα αφιέρωμα για μια οικογένεια που έχει ένα άτομο με ειδικές ανάγκες, είναι κακή δημοσιογραφία. Γιατί μιλάμε πάντα για ένα άτομο με αναπηρία και όχι με ειδικές ανάγκες και γιατί δεν έχει ειδικές ικανότητες σαν να είναι υπερήρωας. Απλά έχει την πυγμή να προσπαθήσει για τα θέλω του.

Μιλώντας σε πολλά άτομα με αναπηρία το πρόβλημά τους είναι ότι τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης τους αντιμετωπίζουν σε μια ειδική κατηγορία με οίκτο, με δάκρυ, με μιζέρια. Γιατί αυτό πουλάει και έτσι είμαστε αναγκασμένοι για να μιλήσουμε για ένα θέμα να πρέπει να υποστούμε από τους δημοσιογράφους και αυτή τη συμπεριφορά.

Κατά τη γνώμη μου η συμπεριφορά αυτή είναι αντιεπαγγελματική. Τα Μέσα ψάχνουν πάντα πόσο θα πουλήσουν περισσότερο ή θα ανεβάσουν τις ακροαματικότητες. Δεκτό. Αυτή είναι η δουλειά τους άλλωστε. Μήπως όμως πρέπει οι δημοσιογράφοι να βρούμε το σωστό τρόπο για να γίνει αυτό όταν αναφερόμαστε σε ένα άτομο με αναπηρία και όχι να γίνεται αντικείμενο εκμετάλλευσης;

Μίλησα για τον λάθος τρόπο προβολής των αναπήρων, αλλά πρέπει να παραδεχτώ ότι έστω και έτσι προβάλλονται τα προβλήματα που έχουν και επιλύονται ενίοτε. Άραγε είναι χειρότερο από το να μη προβάλλονται ποτέ; Να μην αφιερώνεται έστω ένα λεπτό σε ένα δεκάτιο ειδήσεων για την αναπηρία; Να μην γράφεται τίποτε σε εφημερίδες και σε περιοδικά; Να παραμένουν μη προσβάσιμα τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης ακόμη και σε απλές περιπτώσεις αναπηρίας, όπως τύφλωση ή κώφωση; Αυτά τα ερωτήματα θα τα αφήσω να τα απαντήσει ο καθένας από εσάς.

Υπάρχει χώρος για ένα άτομο με αναπηρία στη δημοσιογραφία; Μια τόσο απλή ερώτηση με μια τόσο απλή απάντηση: ναι υπάρχει. Αναρωτιέμαι ποιον από τους τηλεθεατές θα ενοχλούσε να παρουσιάζει ένα άτομο σε αμαξίδιο μια τηλεοπτική εκπομπή ποικίλης ύλης. Ποιος ακροατής θα καταλάβαινε, αν η μελωδική φωνή που ακούει καθώς οδηγά ανήκει σε ένα άτομο με αναπηρία; Ποιος αναγνώστης θα άλλαζε σελίδα σε ένα άρθρο που θα είχε γράψει ένα άτομο με τύφλωση;

Κυρίες και κύριοι η αναπηρία είναι τόσο άσχημη και δύσκολη όσο εμείς θέλουμε να τη φανταζόμαστε και δεν προσπαθώ να χρυσώσω το χάπι, ούτε να παρουσιάσω μια εικόνα ενός υπέροχου κόσμου. Όλοι μας ξέρουμε ότι δεν είναι έτσι, το γνωρίζουν και οι ανάπηροι και οι μη ανάπηροι.

Πρέπει να κατανοήσουμε όμως πως τα όρια τα φτιάχνουμε εμείς τις περισσότερες φορές

ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

και πως μπορούμε να τα σπάσουμε. Η δημοσιογραφία είναι ένας χώρος για κάθε πολίτη που ασχολείται με τα κοινά, έχει άποψη και θέλει να την εκφράσει. Πρέπει όλοι να έχουμε τη δυνατότητα να γράφουμε, να ακουγόμαστε, να εκφράζουμε μπροστά σε χιλιάδες ανθρώπους την άποψή μας: την αναπηρία μας. Σας ευχαριστώ.

Θα ήθελα να σας παρουσιάσω τώρα τον Θανάση Τζέλιο είναι εκπαιδευόμενος στο ΕΛΕΠΑΠ RADIO εδώ και 2 χρόνια και θα ήθελα κι αυτός να σας δώσει τη δική του εμπειρία.

Θ. ΤΖΕΛΙΟΣ

Αφού ευχαριστήσω τον εκπαιδευτή μου για τα καλά του λόγια για την ομάδα μας, θα ξεκινήσω κι εγώ την παρέμβασή μου. Για ορισμένους ανθρώπους το μονοπάτι της ζωής δεν είναι στρωμένο με δάφνες, ούτε οι προδιαγραφές στη ζωή τους είναι ρόδινες. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι θα πρέπει να παραιτηθούν από την όποια προσπάθεια ίσων ευκαιριών για κοινωνική ένταξη.

Στη σημερινή μου ομιλία κυρίες και κύριοι θα αναφερθώ σαν άτομο με αναπηρία στα όποια εμπόδια έχει και συνάμα τις προοπτικές ενός ανθρώπου με διαφορετικότητα, να εισχωρήσει στο επάγγελμα της δημοσιογραφίας.

Ένας άνθρωπος με αναπηρία είναι εφικτό και ανάλογα με το είδος της αναπηρίας του, παραδείγματος χάριν αν είναι κινητική ή με πρόβλημα όρασης έχει τη δυνατότητα να εισέλθει στο χώρο της δημοσιογραφίας.

Εδώ τίθεται το ερώτημα σε όλους μας: υπάρχουν οι αναγκαίες και ικανές συνθήκες για να μπορέσει να εργαστεί ένα ΑμεΑ στον πολυσύνθετο χώρο της έντυπης και ηλεκτρονικής δημοσιογραφίας; Η απάντηση είναι καταφατικά ότι υπάρχει ένας αποκλεισμός στη συγκεκριμένη αγορά εργασίας.

Πρέπει να αφήσουμε τα πράγματα έτσι όπως είναι ή να τα αλλάξουμε προς όφελος μιας ικανοποιήσιμης αναπηρίας; Το ερώτημα είναι ουσιαστικό και η απάντηση σαφής: ναι, πρέπει να γίνει η αλλαγή στη διάρθρωση και στη δομή της κοινωνίας προς όφελος και του 10% των ατόμων με αναπηρίες.

Για εμένα το υπέροχο αυτό ταξίδι ξεκίνησε το 2003, από το χώρο του Κέντρου επαγγελματικής κατάρτισης της ΕΛΕΠΑΠ, καταρτιζόμενος στην αθλητική δημοσιογραφία και στη συνέχεια από το 2004 κατά τη διάρκεια των Παραολυμπιακών Αγώνων συμμετείχα στο Κέντρο Τύπου της ΕΡΤ. Το 2005 ολοκλήρωσα την 8μηνη σύμβαση μαθητείας στη NET και την ΕΡΑ σπορ, όπου έμεινα ικανοποιημένος εν μέρει, αλλά πήρα πολλά σαν οδηγό για τη μετέπειτα πορεία μου.

Όμως ήρθε το πλήρωμα του χρόνου όπου εντάχθηκα από το 2006 στο πρόγραμμα δημιουργικής απασχόλησης του ΕΛΕΠΑΠ RADIO. Κύριο κομμάτι της θεματολογίας ήταν η αναπηρία. Η εμπειρία μου και σε ηχογραφημένο, αλλά και σε ζωντανό ραδιόφωνο οφείλεται στη συναδελφικότητα της ομάδας του ΕΛΕΠΑΠ RADIO και τον εκπαιδευτή μου.

Μην έχοντας όμως σκοπό να σας κουράσω άλλο με την προσωπική μου δραστηριότητα θα αναφερθώ και στο αντικείμενο της χειραγώγησης των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

όσον αφορά στα παιδιά με αναπηρία τα οποία έχουν κι αυτά τα δικαιώματά τους στη ζωή. Πόσο τα σέβονται τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης όμως; Σχεδόν στην πλειονότητά τους καθόλου ιδιαίτερα τα ιδιωτικά κανάλια τα οποία αρέσκονται στο πλασάρισμα της κακομοιρίας, του οίκτου και της δεικνικότητας στο βωμό της τηλεθέασης και της ακροαματικότητας τσακίζοντας αξιοπρέπειες και προσωπικότητες.

Οι προσλαμβάνουσες παραστάσεις του κοινού δημιουργούν την αντίδραση «α, το καημένο», «α, το δύστυχο» και μη χειρότερα. Ο σεβασμός στα δικαιώματα των παιδιών και των ενηλίκων με αναπηρία δεν είναι διαπραγματεύσιμος. Ας το καταλάβουν αυτό οι ιδιοκτήτες των καναλιών.

Τα άτομα με αναπηρίες λοιπόν κυρίες και κύριοι είμαστε απλά άνθρωποι και όχι ήρωες ή losers που προκαλούν τον οίκτο και τη θυμωδιά. Ζούμε, απαιτούμε και διεκδικούμε. Σας ευχαριστώ πολύ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ

Ένα πολύτιμο μάθημα νομίζω ότι πήραμε από τον τελευταίο ομιλητή ο οποίος είναι δημοσιογράφος. Ο ομιλητής κ. Βογιατζής πριν με κάθε ειλικρίνεια μας περιέγραψε την άμεση σχέση που έχει αποκτήσει με μια ομάδα δεμένη μεταξύ της, με τα καλά και με τα κακά της με τις καλές πτυχές και με τις κακές πτυχές, η προσωπική αυτή εμπειρία αντανακλά στην ειλικρίνεια που δίδει τα άτομα και που πρέπει να διέπει το επάγγελμα και που δεν υπάρχει πάντα βέβαια.

Το μάθημα που πήραμε όλοι σήμερα από τον κ. Βογιατζή είναι ότι φυσικά και υπάρχει χώρος μέσα στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης για άτομα με αναπηρία και ότι τα όρια που βάζουν οι δημοσιογράφοι, πρέπει εμείς να τα σπάσουμε.

Ο επόμενος ομιλητής είναι ο κ. Αναστάσιος Λαγόπουλος Πρόεδρος της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Γονέων και Κηδεμόνων Ατόμων με Αναπηρία. Είναι από τη Δράμα, είναι πολιτικός μηχανικός, έχει σπουδάσει στη Βιέννη και στη Στουτγάρδη και έχει πολύ πλούσια συνδικαλιστική δράση. Εκείνο που έχει ενδιαφέρον είναι ότι έχει επί 16 χρόνια τη θέση αυτή του Προέδρου μια Ομοσπονδία που αποτελείται από 185 Συλλόγους σε όλη την Ελλάδα. Παρακαλώ ο κ. Αναστάσιος Λαγόπουλος.

Α. ΛΑΓΟΠΟΥΛΟΣ

Τα δικαιώματα των ΑμεΑ αποτέλεσαν ζήτημα που απορρόφησε πολύ την προσοχή του ΟΗΕ και άλλων Διεθνών Οργανώσεων, για μεγάλο χρονικό διάστημα. Μετά από πολλές συναντήσεις εμπειρογνομόνων του ΟΗΕ συντάχθηκαν οι Πρότυποι Κανόνες (1983 - 1992). Έτσι ο Διεθνής Χάρτης που περιλαμβάνει την Παγκόσμια Διακήρυξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα, την Διεθνή Σύμβαση για τα πολιτικά δικαιώματα, την σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού και την σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διάκρισης εις βάρος των γυναικών, όπως επίσης και

ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

το Παγκόσμιο Πρόγραμμα Δράσης για τα άτομα με αναπηρίες αυτά αποτέλεσαν την δεοντολογική βάση για τους πρότυπους κανόνες του ΟΗΕ για τα άτομα με αναπηρία.

Οι κανόνες αυτοί εφαρμόζονται από μεγάλο αριθμό κρατών με σεβασμό προς τους κανόνες διεθνούς δικαίου. Οι Πρότυποι Κανόνες εμπεριέχουν μία ισχυρή ηθική και πολιτική δέσμευση των κρατών να αναλάβουν δράση για την εξίσωση των ευκαιριών σ' όλα τα άτομα με αναπηρίες. Επίσης, αποτελούν ένα εργαλείο διαμόρφωσης της πολιτικής και της δράσης των ΑμεΑ και των οργανώσεών τους. Η Ελληνική Κυβέρνηση με τον Ν.2430 υιοθέτησε τους κανόνες αυτούς, καθιερώνοντας και την 3η Δεκέμβρη ως Εθνική Ημέρα των ΑμεΑ.

Βασική Προϋπόθεση για την Ίση Συμμετοχή των ΑμεΑ είναι:

- 1) Η Ενημέρωση: Το κράτος πρέπει να αναλαμβάνει δράση με στόχο την ενημέρωση της κοινωνίας για τα ΑμεΑ, τα δικαιώματά τους, τις δυνατότητές και τη συνεισφορά τους. Τα ΜΜΕ εδώ μπορούν και πρέπει να επιτελούν σπουδαίο έργο.
- 2) Η Ιατρική Περίθαλψη: Το κράτος πρέπει να διασφαλίζει την παροχή αποτελεσματικής Ιατρικής Περίθαλψης στο άτομο με αναπηρία με την δημιουργία ειδικών προγραμμάτων διάγνωσης, παροχής πρώτων βοηθειών και ιατρικής περίθαλψης ειδικότερα στα νεογνά και τα παιδιά ώστε να βελτιώσουν το λειτουργικό τους επίπεδο.
- 3) Η Αποκατάσταση: Το κράτος πρέπει να διασφαλίζει την παροχή υπηρεσιών αποκατάστασης στα άτομα με αναπηρίες προκειμένου να πετύχουν αυτά και να διατηρήσουν το μέγιστο επίπεδο αυτονομίας και λειτουργικότητας.
- 4) Οι Υπηρεσίες Υποστήριξης: Το κράτος πρέπει να διασφαλίζει τη δημιουργία και παροχή υπηρεσιών υποστήριξης, συμπεριλαμβανομένων των τεχνικών βοηθημάτων των ΑμεΑ, ώστε να βοηθήσουν την αύξηση του επιπέδου αυτονομίας τους στην καθημερινή ζωή και στην άσκηση των δικαιωμάτων τους.

ΠΕΔΙΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΊΣΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΑμεΑ

- 1) Πρόσβαση. Το κράτος πρέπει να αναγνωρίζει την σημασία της πρόσβασης στη διαδικασία εξίσωσης των ευκαιριών σε όλες τις πλευρές της κοινωνίας. Για τα άτομα με αναπηρίες κάθε κατηγορίας, το κράτος πρέπει: α) να εισάγει προγράμματα δράσης που θα καταστήσουν το περιβάλλον προσβάσιμο και β) να αναλάβει πρωτοβουλίες και μέτρα για την πρόσβαση στην πληροφόρηση και την επικοινωνία. Ειδικότερα:

Α) την πρόσβαση στο φυσικό περιβάλλον:

Το κράτος πρέπει να προβεί σε μέτρα εξάλειψης των εμποδίων που δεν επιτρέπουν την πρόσβαση στο φυσικό περιβάλλον, δηλαδή να θέσει προδιαγραφές και γενικές αρχές και να θεσπίσει Νομοθεσία, που να διασφαλίζει πρόσβαση σε διάφορους τομείς, όπως είναι η στέγαση τα κτίρια, τα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς και μετακίνησης, οι δρόμοι και άλλοι υπαίθριοι χώροι. Ο ΓΟΚ να περιλαμβάνει διατάξεις, για την κατασκευή προσβάσιμων κατοικιών και καταστημάτων στα ιδιωτικά έργα, ενώ ο νόμος περί εκτέλεσης δημοσίων έργων να καθορίζει, όρους για κατασκευή προσβάσιμων έργων, διασφαλίζοντας έτσι την επίτευξη της μέγιστης δυνατής πρόσβασης.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

Β) την πρόσβαση στην πληροφόρηση και την επικοινωνία:

Τα ΑμεΑ και οι οικογένειές τους πρέπει να έχουν πλήρη πρόσβαση σε πληροφορίες για την διάγνωση, τα δικαιώματα και τις διαθέσιμες υπηρεσίες και προγράμματα, σε όλα τα στάδια. Οι πληροφορίες αυτές πρέπει να παρουσιάζονται σε μορφή προσβάσιμη για όλα τα ΑμεΑ πχ γραφή Braille, υπηρεσίες δακτυλογράφησης, μεγάλος τύπος γραμμάτων για τα άτομα με προβλήματα όρασης, νοηματική γλώσσα, κειμενοηλέφωνα για την επικοινωνία κωφών ατόμων.

2) Εκπαίδευση: Το κράτος πρέπει να ενεργεί με βάση την αρχή της ισότητας ευκαιριών, στην βασική, μέση και ανώτατη εκπαίδευση για τα παιδιά, τους νέους και τους ενήλικες με αναπηρίες, σε δημόσια ενταγμένες δομές. Η βασική ειδική εκπαίδευση των ΑμεΑ, να είναι υποχρεωτικά κατοχυρωμένη με νόμο, όπως και για τους άλλους Έλληνες Πολίτες. Πρέπει να φροντίζουν, ώστε η εκπαίδευση των ΑμεΑ να αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του εκπαιδευτικού συστήματος.

Στους μαθητές με αναπηρία πρέπει να διατίθενται τα ίδια κονδύλια, που διατίθενται για τους υπόλοιπους μαθητές, πράγμα που δεν συμβαίνει σήμερα. Η στέγαση των σχολείων Ειδικής Αγωγής γίνεται τώρα σε ακατάλληλα και απροσπέλαστα κτίρια, ενώ υπάρχει μεγάλη έλλειψη ειδικευμένου εκπαιδευτικού προσωπικού, έλλειψη αναλυτικών προγραμμάτων, τεχνολογικών και τεχνικών βοηθημάτων και ελλειπείς υποστηρικτικές υπηρεσίες. Η πρώτη παρέμβαση του ηλικιακού φάσματος 0-4 χρονών (προσχολική ηλικία) πρέπει να τύχει ιδιαίτερης φροντίδας για να προλαμβάνουμε και να τα καθοδηγούμε σωστά από την ηλικία αυτή που είναι εκπαιδεύσιμη. Πρέπει να ληφθεί πρόνοια έτσι ώστε να δίνεται η ευκαιρία σε περισσότερους μαθητές με αναπηρία, που έχουν καλή νοημοσύνη, με κατάλληλο σχεδιασμό δομών και υποδομών, να εντάσσονται στα πλαίσια της γενικής εκπαίδευσης.

3) Απασχόληση: Είναι το κλειδί για την κοινωνική ένταξη και την αυτονομία των ΑμεΑ. Βασική προϋπόθεση για την απασχόληση των ΑμεΑ είναι η προσβασιμότητα και η επαγγελματική εκπαίδευση τους. Σήμερα το ποσοστό συμμετοχής των ΑμεΑ στην αγορά εργασίας είναι ιδιαίτερα χαμηλό (20% στους άνδρες και 10% στις γυναίκες περίπου). Οι εργαζόμενοι ΑμεΑ αντιμετωπίζουν πολύ συχνότερα τον κίνδυνο της απόλυσης από την εργασία τους, διότι οι θέσεις που συνήθως κατέχουν, δεν ανταποκρίνονται, στις πραγματικές ικανότητές τους, έτσι τα ΑμεΑ αντιμετωπίζουν μεγαλύτερο κίνδυνο να παραμείνουν μακροχρόνια άνεργοι, η δε κατάσταση αυτή είναι ακόμη πιο άσχημη στην απασχόληση των γυναικών με αναπηρία. Με το Ν.2643/98 δίνεται η δυνατότητα στα ΑμεΑ ή τα αδέρφια ή οι γονείς αυτών να διορισθούν σε θέσεις του δημοσίου ή του ιδιωτικού τομέα, σε ποσοστό 3% επί των προσλήψεων. Δυστυχώς όμως, ενώ προβλέπεται επίσημα προκήρυξη στο νόμο, αυτή γίνεται κάθε 4 χρόνια και είναι πολύ χρονοβόρα. Η διαδικασία των ενστάσεων και ο χρόνος που μεσολαβεί μέχρι την πρόσληψη των ΑμεΑ. Ιδιαίτερα στον ιδιωτικό τομέα υπάρχουν πολλές αντιρρήσεις και απολύσεις από τους εργοδότες για τα ΑμεΑ. Η οδηγία 78 του 2000 που ψηφίσθηκε κατ' επέκταση του άρθρου 13 της Συνθήκης του Άμστερνταμ και ενσωματώθηκε στην εθνική μας νομοθεσία με το Ν.3304/05 προστατεύει τα ΑμεΑ στα παρακάτω:

ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

- 1) Απαγορεύει κάθε ειδική διάκριση – άμεση, έμμεση, παρενόχληση - εντολή στον τομέα της απασχόλησης και την εργασία.
- 2) Πεδίο εφαρμογής της είναι τόσο ο δημόσιος, όσο και ο ιδιωτικός τομέας
- 3) Θέτει την ευθύνη για την απόδειξη της μη παράβασης της αρχής της ίσης μεταχείρισης στον εναγόμενο
- 4) Δεν θεωρεί ως άνιση μεταχείριση την θέσπιση ειδικών μέτρων προς όφελος των ατόμων με αναπηρία.
- 5) Προβλέπει κυρώσεις
- 6) Περιλαμβάνει ειδικές διατάξεις για τα ΑμεΑ όπως πχ εύλογες προσαρμογές στον χώρο εργασίας του ανάπηρου (εργονομικές διευθετήσεις). Έτσι η αρχή της ίσης μεταχείρισης διασφαλίζεται:

Α) Στους όρους πρόσβασης στην εργασία και την απασχόληση, συμπεριλαμβανομένων των κριτηρίων επιλογής, όρων πρόσληψης, όρων υπηρεσιακής και επαγγελματικής εξέλιξης.

Β) Στους όρους και τις συνθήκες εργασίας συμπεριλαμβανομένων αυτών που αφορούν τις απολύσεις, τις αμοιβές και την ασφάλισή τους.

Γ) Στην πρόσβαση σε όλα τα είδη και όλα τα επίπεδα επαγγελματικού προσανατολισμού, επαγγελματικής κατάρτισης, επιμόρφωσης, συμπεριλαμβανομένης και της απόκτησης επαγγελματικής εμπειρίας

Δ) Στην συνδικαλιστική δράση των ΑμεΑ. Η παράβαση κάθε άρθρου του Ν.3304/05 προβλέπει σοβαρές ποινικές και διοικητικές κυρώσεις.

ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΗΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΤΩΝ ΑμεΑ

Το κράτος φέρει την ευθύνη παροχής στα άτομα με αναπηρίες κοινωνικής ασφάλισης και διατήρησης του εισοδήματός τους. Ειδικότερα:

- 1) Το κράτος πρέπει να διασφαλίζει επαρκές εισόδημα στα ΑμεΑ τα οποία εξαιτίας της αναπηρίας τους ή άλλων παραγόντων που σχετίζονται με αυτούς, έχασαν προσωρινά ή υπέστησαν μείωση του εισοδήματός τους, ή στερούνται ευκαιριών απασχόλησης. Το κράτος πρέπει να διασφαλίζει ότι στην παροχή υποστήριξης λαμβάνονται υπόψη τα έξοδα που πολύ συχνά προκύπτουν για τα ΑμεΑ και τις οικογένειές τους λόγω της αναπηρίας τους.
- 2) Πρέπει το κράτος να διασφαλίζει την παροχή εισοδήματος και κοινωνικής ασφάλισης σε άτομα που έχουν αναλάβει ένα άτομο με αναπηρία.
- 3) Τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης πρέπει να παρέχουν κίνητρα, ώστε τα ΑμεΑ να αναζητούν εργασία προκειμένου να αποκτήσουν την ικανότητα να βγάζουν εισόδημα μέσα από μία επικερδή εργασία.
- 4) Τα επιδόματα πρέπει να διατηρούνται για όσο καιρό υπάρχει η αναπηρία με τρόπο τέτοιο που να μην αποθαρρύνουν το ΑμεΑ να αναζητήσει εργασία.

ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΓΙΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΑΚΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΑμεΑ

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

Το κράτος πρέπει να προωθεί την πλήρη συμμετοχή των ΑμεΑ στην οικογενειακή ζωή. Πρέπει να προωθούν το δικαίωμά τους για ατομική ακεραιότητα και να φροντίζουν ώστε οι Νόμοι να μην κάνουν διακρίσεις εις βάρος των ΑμεΑ, σε ό,τι αφορά τις σεξουαλικές τους σχέσεις, το γάμο και την πατρότητα /μητρότητα. Ειδικότερα:

- 1) Στα ΑμεΑ πρέπει να δίνεται η δυνατότητα να ζουν με τις οικογένειές τους. Το κράτος πρέπει να διευκολύνει τα άτομα που επιθυμούν να υιοθετήσουν ή να αναλάβουν ως ανάδοχοι ένα παιδί ή έναν ενήλικα με αναπηρία.
- 2) Τα ΑμεΑ πρέπει να έχουν την ίδια πρόσβαση με τους υπόλοιπους, στις μεθόδους οικογενειακού προγραμματισμού, καθώς επίσης και σε πληροφορίες για την σεξουαλική λειτουργία του σώματός τους, διατιθέμενες σε κατάλληλη γραπτή ή άλλη μορφή.
- 3) Τα κράτος πρέπει να προωθεί μέτρα για την αλλαγή των αρνητικών στάσεων που επικρατούν ακόμη στην κοινωνία μας, ως προς το γάμο, τη σεξουαλικότητα, και την πατρότητα / μητρότητα των ΑμεΑ. Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης πρέπει να παίζουν ρόλο στην εξάλειψη των αρνητικών αυτών στάσεων.
- 4) Τα άτομα με αναπηρίες είναι ιδιαίτερα ευάλωτα στην κακοποίηση μέσα στην οικογένεια, την κοινότητα ή το ίδρυμα και είναι ανάγκη να εκπαιδευτούν για τους τρόπους με τους οποίους θα αποφύγουν την κακοποίηση, να αναγνωρίζουν τότε έχουν κακοποιηθεί και να το αναφέρουν αρμοδίως.

4. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ:

- 1) Το κράτος πρέπει να φροντίζει για την ισότιμη ένταξη και συμμετοχή των ΑμεΑ στις κοινωνικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Το κράτος πρέπει να μεριμνά, ώστε τα ΑμεΑ να έχουν την ευκαιρία να αξιοποιούν τη δημιουργικότητά τους, το καλλιτεχνικό και πνευματικό τους δυναμικό, όχι μόνο για δικό τους όφελος, αλλά για εμπλουτισμό της κοινότητάς τους. Παραδείγματα τέτοιων δραστηριοτήτων είναι: ο χορός, η ζωγραφική, η μουσική, η λογοτεχνία, το θέατρο, η γλυπτική κλπ.

- 2) Το κράτος πρέπει να προωθεί την προσπελασιμότητα και την διαθεσιμότητα, των χώρων πολιτιστικών δραστηριοτήτων και υπηρεσιών, όπως το θέατρο, τα μουσεία, ο κινηματογράφος για ΑμεΑ.
- 3) Το κράτος πρέπει να προωθεί την ανάπτυξη και τη χρήση τεχνολογίας που θα καθιστά το θέατρο και τον κινηματογράφο προσβάσιμα στα ΑμεΑ.

5. ΑΝΑΨΥΧΗ – ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

Το κράτος πρέπει να λαμβάνει μέτρα ώστε τα ΑμεΑ να αποκτήσουν ίσες ευκαιρίες για αναψυχή και αθλητισμό.

- 1) Το κράτος πρέπει να προβεί σε μέτρα που θα καταστήσουν τους χώρους αναψυχής και αθλητισμού, τα ξενοδοχεία, τις πλαζ, τα γήπεδα, τα γυμναστήρια κλπ προσβάσιμα για τα ΑμεΑ. Τα μέτρα αυτά μπορεί να περιλαμβάνουν υποστήριξη του προσωπικού στην αναψυχή και τον αθλητισμό καθώς και προγράμματα ανάπτυξης μεθόδων συμμετοχής, πληροφόρησης και κατάρτισης.

ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

- 2) Οι τουριστικές αρχές, τα ταξιδιωτικά γραφεία, τα ξενοδοχεία, οι οργανώσεις εθελοντών και όλοι όσοι συμμετέχουν στην διοργάνωση δραστηριοτήτων αναψυχής ή ταξιδιών πρέπει να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σε όλους, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες των ΑμεΑ. Για την διευκόλυνση αυτής της διαδικασίας πρέπει να παρέχεται η κατάλληλη κατάρτιση.
- 3) Οι αθλητικοί σύλλογοι πρέπει να ενθαρρύνονται να δημιουργούν ευκαιρίες συμμετοχής των ΑμεΑ στις δραστηριότητές τους. Το κράτος πρέπει να υποστηρίζει την συμμετοχή των ΑμεΑ σε εθνικές και διεθνείς αθλητικές συναντήσεις.
- 4) Οι ασχολούμενοι με δραστηριότητες αθλητισμού και αναψυχής πρέπει να συμβουλεύονται τις οργανώσεις των ΑμεΑ, όταν αναπτύσσουν δράσεις για τα άτομα αυτά.

Με την παρούσα εισήγηση προσπάθησα να επισημάνω τα σπουδαιότερα από τα δικαιώματα των ΑμεΑ. Σε μερικά από τα οποία γίνεται καθημερινά συζήτηση και ενέργειες προκειμένου να βελτιωθούν προς όφελος των ΑμεΑ. Όλοι μαζί πιστεύουμε ότι θα το πετύχουμε, ώστε να μην γίνεται τίποτα για εμάς χωρίς εμάς.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ

Ευχαριστούμε τον κ. Λαγόπουλο ο οποίος μίλησε για το ρόλο του κράτους στα άτομα με αναπηρία. Μας μίλησε για την πρωτοβουλία του κράτους, όσον αφορά την πρόσβαση στο φυσικό περιβάλλον με νομοθετικές ρυθμίσεις, δηλαδή στους δρόμους, στα κτίρια, στα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς, πρόσβαση στην πληροφόρηση και την επικοινωνία.

A. ΝΙΚΑ

Καλημέρα και από εμένα. Είμαι η Γενική Γραμματέας της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Σωματείων Γονέων και Κηδεμόνων ατόμων με αναπηρία, ο Πρόεδρος κ. Λαγόπουλος τα είπε τόσο ωραία με κάλυψε σε όλα.

Τελείως συμπληρωματικά όμως θέλω να αναφέρω ότι υπάρχει σοβαρό πρόβλημα με την αποκατάσταση των παιδιών ΑμεΑ με οριακή νοημοσύνη, αυτισμό και Σύνδρομο Down μετά το 22ο έτος της ηλικίας τους. Τα παιδιά αυτά είναι υποχρεωμένα να μένουν στο σπίτι μαζί με τους γονείς τους.

Είναι πάρα πολύ μεγάλο το πρόβλημα και δυσβάστακτο το κόστος. Πρέπει το κράτος πρόνοιας να κάνει κάτι για τα παιδιά αυτά. Πρέπει να γίνουν επαγγελματικά εργαστήρια, πρέπει να απασχολούνται τα παιδιά αυτά. Γιατί κι αυτά τα παιδιά είναι παιδιά ΑμεΑ. Σας ευχαριστώ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ

Ευχαριστούμε για την συμπλήρωση της πρότασης. Στη συνέχεια ο κ. Λαγόπουλος μίλησε

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

για την πρόσβαση στην πληροφορία και την επικοινωνία. Στην πρόσβαση σε όλες τις μορφές πολιτισμού, ψυχαγωγίας, αθλητισμού, ταξιδιών, την απασχόληση κάτι, που δεν το ξέραμε εγώ δεν ήξερα πάρα πολλά πράγματα. Σήμερα έμαθα ότι μόλις το 20% ατόμων με αναπηρία απασχολούνται, έχουν εργασία και μόλις το 10% -είναι πάρα πολύ χαμηλό- οι γυναίκες είναι πολύ σκληρό αυτό να το λέει κανείς.

Επίσης μας είπε ότι το κράτος πρέπει να παρέχει ένα εισόδημα και κοινωνική ασφάλιση σε οικογένειες που έχουν παιδιά ΑμεΑ. Γενικά ήταν πολύ κατατοπιστικά όλα αυτά που μας είπε και το ρόλο που πρέπει να παίζει το κράτος για την καθημερινότητα του ατόμου με αναπηρία.

Πάμε στους επόμενους ομιλητές οι οποίοι είναι και οι δυο από τους Special Olympics. Πρώτος ο κ. Βασίλης Κασσιμάτης ο οποίος είναι τεχνικός διευθυντής των Special Olympics Hellas και υπεύθυνος προγραμμάτων κοινωνικής ένταξης σε φορέα στήριξης ατόμων με αναπηρία. Έχει σπουδάσει κι έχει ασχοληθεί με τον αθλητισμό και έχει ειδικευτεί στην ειδική αγωγή και στην κοινωνική ένταξη νέων μέσω προγραμμάτων ελεύθερου χρόνου και μη τυπικής εκπαίδευσης.

Ο κ. Βασίλης Κασσιμάτης.

Β. ΚΑΣΙΜΑΤΗΣ

Να ευχαριστήσω κι εγώ με τη σειρά μου για την πρόσκληση και να ευχαριστήσω κι εσάς που βρίσκεστε εδώ μαζί για να ανοίξουμε μια συζήτηση πάνω στα θέματα που αφορούν τα άτομα με αναπηρία αλλά και πιο συγκεκριμένα να εστιάσουμε στο άτομο με νοητική υστέρηση.

Χαίρομαι πολύ που βλέπω ανθρώπους που προέρχονται από φορείς εκπαίδευσης ΑμεΑ αλλά και δημοσιογράφους.

Γενικά σε συνέδρια δεν ακούμε για άτομα με νοητική υστέρηση. Αυτό οφείλεται πιστεύω στο ότι το άτομο με νοητική υστέρηση δεν έχει το δικό του λόγο, δεν διεκδικεί από μόνο του τα δικαιώματά του. Το ρόλο αυτό αναλαμβάνουν είτε οργανώσεις γονέων είτε επαγγελματίες του χώρου.

Θα αναφερθώ με λίγα λόγια στο τι είναι η νοητική υστέρηση. Πρώτα θα ήθελα να δώσω ένα σύντομο ορισμό: η νοητική υστέρηση είναι μια παρούσα κατάσταση που πιστοποιείται από ειδικούς και που χαρακτηρίζεται από μια απόκλιση στο νοητικό πηλίκιο (στο IQ). Η απόκλιση αυτή είναι αρνητική βέβαια, εκδηλώνεται πριν το 18ο έτος της ηλικίας και εμφανίζεται ταυτόχρονα με σημαντικές ελλείψεις σε δυο ή περισσότερους από τους παρακάτω βασικούς τομείς:

- W Επικοινωνία (να ένας καλός λόγος για να το συζητούμε σήμερα)
- W αυτό-εξυπηρέτηση,
- W αυτόνομη διαβίωση,
- W βασικές κοινωνικές δεξιότητες,
- W υγεία, ασφάλεια,

ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

- W ελεύθερος χρόνος,
- W βασικές ακαδημαϊκές γνώσεις και
- W εργασία.

Αυτός ο ορισμός είναι ο πιο αποδεκτός στις μέρες μας και προέρχεται από την αμερικανική Ένωση Ψυχολόγων.

Σε παγκόσμιο επίπεδο, το άτομο με νοητική υστέρηση παρουσιάζεται από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης σε διάφορες «μορφές – στερεότυπα». Για παράδειγμα σε κάποια έντυπα που πήρα από τη Γραμματεία (από το Συνέδριο του 2006), αναφέρεται η «μορφή» του *Ζητιάνου – ανάπηρου*, θα έλεγα όμως ότι αυτό το στερεότυπο τείνει ευτυχώς να εξαφανιστεί.

Τα κυρίαρχα στερεότυπα στις μέρες μας είναι τρία:

- W το στερεότυπο *του κακόμοιρου*
- W *ο ήρωας της ζωής* που ακούστηκε πάρα πολύ σήμερα εδώ και τέλος
- W *το σύνδρομο pet* (κατοικίδιο).

Θα εξηγήσω τώρα τι εννοώ με τους παραπάνω όρους:

Πρώτα ο ορισμός του *κακόμοιρου*. Βλέπουμε πολλές φορές στην τηλεόραση να παρουσιάζονται άτομα με νοητική υστέρηση ως « τα παιδιά ενός κατώτερου Θεού», «αυτά τα παιδιά, αυτοί οι άνθρωποι...». Βλέπετε τη φωτογραφία (παρουσιάζεται), είναι από ρεπορτάζ σε ελληνική εφημερίδα. Θολά πλάνα, καλυμμένα πρόσωπα, μουσική που προκαλεί θλίψη και έχουμε επιτύχει το συγκινησιακό που αναφέρθηκε προηγουμένως ο κ. Μπαλάσκας.

Κατόπιν *οι ήρωες της ζωής*, «τα άτομα με ειδικές ικανότητες». Αυτοί οι όροι είναι αστείοι και σε καμιά περίπτωση δεν εκφράζουν την πραγματικότητα ή δε βοηθούν το ΑμεΑ. Υπάρχουν άτομα με αναπηρία με συγκεκριμένες ανάγκες και συγκεκριμένα χαρακτηριστικά. Χρειάζονται συγκεκριμένη στήριξη και αντιμετώπιση. Δεν είναι ήρωες και η έκφραση «ειδικές ικανότητες» λυπάμαι αλλά ήταν πολιτικός και δημοσιογραφικός όρος, που κάποια στιγμή πρέπει να εκλείψει.

Ο όρος «*ήρωας της ζωής*» μου θυμίζει την ταινία Φόρεστ Γκαμπ. Δεν ξέρω ποιοι από εσάς έχουν δει την ταινία με τον Τομ Χανκς, αλλά λίγο μετά από την προβολή αυτής της ταινίας οι γονείς άρχισαν ξαφνικά να πιστεύουν ότι το παιδί τους μπορεί ξαφνικά να γίνει ζάπλουτος, όπως ο Φόρεστ Γκαμπ, να γίνει ο ήρωας του πολέμου του Βιετνάμ, να συναντήσει τον Πρόεδρο της Αμερικής, να είναι επιτυχημένος.

Αυτά όλα είναι ουτοπικά. Ένα άτομο με νοητική υστέρηση χρειάζεται δια βίου στήριξη. Ως επί το πλείστον θα πετύχει την αυτονομία του, αλλά όχι την ανεξαρτησία του. Μακάρι να πετύχει και την ανεξαρτησία του, εμείς δεν είμαστε αντίθετοι γι' αυτό δουλεύουμε.

Τέλος υπάρχει ένα ακόμη στερεότυπο αυτό που σε σχετικές ιστοσελίδες ονομάζεται ως *σύνδρομο pet* (κατοικίδιο). Πρώτα να ζητήσω συγνώμη που χρησιμοποιώ έναν αγγλικό όρο (pet) όμως δεν υπάρχει στα ελληνικά ανάλογη έκφραση, ίσως. Το *pet* είναι ένα αγαπημένο ζωάκι που έχουμε στο σπίτι.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

Πολλές φορές εμείς οι εργαζόμενοι αλλά και τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης συμπεριφέρονται στα άτομα με νοητική υστέρηση λες και είναι παιδάκια, λες και είναι μωράκια. Τους αγκαλιάζουν, τους μιλάνε πάρα πολύ γλυκά και παιδιάστικα. Λυπάμαι αλλά δεν είναι ζωάκια. Είναι πολίτες. Οφείλουμε σεβασμό απέναντί τους, οφείλουμε μια ισοτιμία στη σχέση μας δεν μπορούμε να τους φερόμαστε έτσι.

Επειδή αναφέραμε προηγουμένως μια ταινία ας θυμηθούμε άλλη μια εδώ. Δε ξέρω αν έχετε δει το "My name is Sam". Η συγκεκριμένη ταινία με τον Σον Πεν είναι ένα χαρακτηριστική για *το σύνδρομο pet*.

Ο Σαμ είναι άτομο με νοητική υστέρηση που βρίσκεται σε μια στιγμή της ζωής του να είναι πατέρας και να πρέπει να αναθρέψει από μόνος του τη τετράχρονη κόρη του. Παρακολουθούμε το πόσο πολύ η κοινωνία τον βοηθά και τον στηρίζει –υποτίθεται- αλλά με μια διάθεση υπερπροστατευτικότητας, ανοιχτής αγκαλιάς και γλυκανάλατου τρόπου θα έλεγα προσέγγισης.

Τα όσα ανέφερα παραπάνω αφορούν την εικόνα του ατόμου που δημιουργούν τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Όμως το άτομο με νοητική υστέρηση έχει ως ενεργός πολίτης άλλη μια ιδιότητα, είναι πελάτης και χρήστης των Μέσων και εδώ επιτρέψτε μου να σας πω ότι υπάρχει ένα μεγάλο κενό.

Ένα κενό, που στην Ελλάδα είναι τεράστιο – απόλυτο, έτσι θα περιοριστώ να μιλήσω για το τι συμβαίνει στην Ευρώπη.

Ακούσαμε από τον κ. Λαγόπουλο προηγουμένως αλλά και από όλους τους ομιλητές για τη διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ΑμεΑ, αλλά και για το κομμάτι σεβασμού της κοινωνίας απέναντί τους.

Πώς λοιπόν θα πούμε ότι η κοινωνία μας σέβεται την ιδιαιτερότητα και τη διαφορετικότητα, όταν δεν παράγει κάποιο υλικό – πρόγραμμα – υπηρεσία εξειδικευμένη και εστιασμένη στο άτομο που μέχρι πριν λίγο καιρό το χαρακτηρίζαμε «με ειδικές ανάγκες»;

Αν ανοίξετε μια ιστοσελίδα κρατικού φορέα θα δείτε εμφανέστατα το σύμβολο για τα άτομα με αναπηρία (προσβάσιμη ιστοσελίδα). Ανατρέξτε εκεί και θα διαπιστώσετε ότι 9 φορές στις 10 η απάντηση είναι «*σύντομα κοντά σας*».

Η μόνη φορά που ένα έντυπο απευθύνθηκε κατευθείαν σε άτομα με νοητική υστέρηση (ο κ. Βουλγαρόπουλος εδώ ίσως ξέρει να μου πει αν υπάρχουν άλλες) ήταν πριν μερικά χρόνια όταν ο Ο.Η.Ε. τύπωσε σε μορφή *easy to read* (ευκολοανάγνωστο) τα ανθρωπίνια δικαιώματα για το άτομο με νοητική υστέρηση. Ήταν η μόνη φορά.

Γενικά τα έντυπα, ακόμη κι αυτά που απευθύνονται σε άτομα με αναπηρία, δεν αφιερώνουν μια σελίδα που να απευθύνεται στο άτομο με νοητική υστέρηση. Υπάρχει μέθοδος και τεχνογνωσία για να γίνει προσβάσιμο ένα κείμενο για ένα άτομο με νοητική υστέρηση και αυτό είναι κάτι που έχουν εκμεταλλευτεί σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης σε διάφορα κράτη.

Στη Σουηδία, υπάρχει εδώ και παραπάνω από 30 χρόνια μια εφημερίδα η «8 pages» η οποία απευθύνεται σε άτομα με δυσκολία στην ανάγνωση και σε άτομα με νοητική υστέρηση.

ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

ρση. Πουλáει περισσότερα από 50.000 φύλλα, εκδίδεται κάθε εβδομάδα και περιλαμβάνει τα νέα της εβδομάδας, απευθυνόμενη όμως στο συγκεκριμένο πληθυσμό.

Ανάλογες προσπάθειες υπάρχουν και σε άλλα κράτη όπως στη Νορβηγία και τη Γαλλία. Βασίζονται συνήθως στη μέθοδο easy to read και εκτός από εφημερίδες περιλαμβάνουν εκπαιδευτικό υλικό, βιβλία κλπ

Στην Ευρώπη υπάρχουν επίσης και εκπομπές ραδιοφωνικές ή τηλεοπτικές που απευθύνονται σε άτομα με νοητική υστέρηση.

Το «Community Channel» στην Αγγλία πριν από λίγους μήνες εγκαινίασε μια ειδική ιστοσελίδα στην οποία κάθε δυο τρεις μέρες έρχονται όλες οι ειδήσεις (σε Video) του τριμήνου από εκφωνητές που με συγκεκριμένη μεθοδολογία αναφέρουν αυτές τις ειδήσεις, ώστε να μπορούν να γίνουν κατανητές από το άτομο με νοητική υστέρηση.

Βέβαια εκεί υπάρχει και η νομοθετική απόφαση ότι οποιοσδήποτε νόμος εκδίδεται θα πρέπει να βγει και σε μια μορφή easy to read, να μπορεί δηλαδή να διαβαστεί από ένα άτομο με δυσκολία στην ανάγνωση. Εκείνο που είναι περίεργο είναι ότι στις σχετικές ιστοσελίδες, όπου υπάρχει το πλήρες κείμενο ενός νόμου κι αυτό στην απλουστευμένη μορφή του, το 70 ή το 80% των επισκεπτών προτιμούν την απλή μορφή.

Μια καινούργια τάση είναι να δημιουργηθούν ιστοσελίδες για άτομα με νοητική υστέρηση. Στην Κεντρική Ευρώπη και στο Βέλγιο υπάρχουν αρκετές, οι οποίες χρησιμοποιώντας τώρα πια την τεχνολογία (video, ήχο, ένα κείμενο γραμμένο σε απλή μορφή) έχουν καταφέρει πλέον να γίνουν πάρα πολύ προσιτές στα άτομα και να έχουν μεγάλη επισκεψιμότητα.

Τα άτομα με νοητική υστέρηση, όπως είπαμε, πρέπει πλέον να αντιμετωπίζονται ως πελάτες. Αποτελούν σε πληθυσμό τη μεγαλύτερη κατηγορία ΑμεΑ, δεν είναι κατ' ανάγκη φτωχοί, μπορούν να καταναλώσουν, είναι καταναλωτές και στο κάτω - κάτω έτσι ενισχύεται και η συμμετοχή τους και η έννοια του ενεργού πολίτη.

Τα Special Olympics είναι ένας Παγκόσμιος Οργανισμός ο οποίος στηρίζει τη συμμετοχή και τη κοινωνική ένταξη του ατόμου ενισχύοντας και προάγοντας τη θετική εικόνα του ατόμου. Περισσότερα για τη προσπάθειά μας να στηρίξουμε την αυτονομία των ατόμων με νοητική υστέρηση θα σας πει η Εθνική Διευθύντρια του φορέα μας, η κα Βασιλικοπούλου.

Σας ευχαριστώ πολύ για τη προσοχή

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ

Ευχαριστούμε τον κ. Κασιμάτη ο οποίος μας μίλησε εμπειριστατωμένα και σε βάθος για τα άτομα με νοητική υστέρηση, αναφερθήκατε και στον όρο νοηματική υστέρηση.

Β. ΚΑΣΙΜΑΤΗΣ

Να πω κάτι για τον όρο; Επιτρέψτε μου δυο πράγματα...

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ

Συγγνώμη, δεν έχετε τον λόγο θα σας τον δώσω εγώ. Μας μίλησε για τα αρνητικά στερεότυπα και τα σύνδρομα, όπως άτομα με ειδικές ικανότητες ή ο ήρωας της ζωής και πως πρέπει να εξελιχθούν αυτά τα πράγματα. Το ζητούμενο είναι φυσικά για τα άτομα αυτά η αυτονομία και η ανεξαρτησία που θα ήταν και πολύ δύσκολο.

Μας μίλησε ακόμη για το σύνδρομο Pet που είναι κι αυτό μια αρνητική εικόνα και ότι μπορούν τα άτομα αυτά φυσικά να είναι και χρήστες των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης. Επειδή σεβόμαστε τα άτομα αυτά πρέπει να το επιδιώξουμε όλοι μας.

Τέλος αναφέρθηκε στη δημιουργία ιστοσελίδων για άτομα με νοητική υστέρηση και μας είπε ότι υπάρχουν μερικά τέτοια ιστολόγια στην Κεντρική Ευρώπη. Μπορείτε να μιλήσετε στο τέλος της παρουσίασης θα λάβετε τον λόγο να κάνετε ερωτήσεις και τυχόν παρατηρήσεις.

Η επόμενη ομιλήτρια είναι κι αυτή από τους Special Olympics είναι η κα Άρτεμις Βασιλικοπούλου, που είναι από τη Σάμο. Έχει πτυχίο στην επιστήμη φυσικής αγωγής και αθλητισμού του Πανεπιστημίου Αθηνών, αλλά είναι και αθλήτρια συμμετείχε για 10 χρόνια στην ομάδα στίβου γυναικών στα 400 μ.

Επίσης είναι ιδρυτικό μέλος της αθλητικής Ένωσης αστυνομικών Ελλάδας. Από το 1982 εργάζεται στην Αστυνομική Ακαδημία στη Διεύθυνση φυσικής αγωγής και αθλητισμού. Στα Special Olympics Ελλάδας από το '92 έως το 2000 ήταν τεχνικός σύμβουλος και από το 2004 έχει τη θέση διευθύντριας προγράμματος σε εθελοντική βάση.

Επίσης ήταν εισηγήτρια σε σεμινάρια για λογαριασμό των Special Olympics σε θέματα που αφορούν φιλοσοφία, κανονισμούς, προπόνηση, εθελοντισμό και οργάνωση αγώνων. Το λόγο έχει η κα Άρτεμις Βασιλικοπούλου.

A. ΒΑΣΙΛΙΚΟΠΟΥΛΟΥ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμώς εκ μέρους των Special Olympics, τη Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας και τη Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης, για την πρόσκληση να συμμετάσχουμε σε αυτό το συνέδριο. Τα Special Olympics είναι ένας Παγκόσμιος μη κερδοσκοπικός Οργανισμός ο οποίος προσφέρει τη δυνατότητα στα άτομα με διανοητική αναπηρία, δια μέσου της προπόνησης και συμμετοχής σε αγώνες να αναπτυχθούν σωματικά να αποκτήσουν αυτοπεποίθηση και να ενταχθούν στις καθημερινές δραστηριότητες της κοινωνίας μας. Σήμερα συμμετέχουν στα προγράμματά τους 2,5 εκ. αθλητές από 180 χώρες.

Τα Special Olympics Ελλάς προσφέρουν επί ετησίας βάσεως, δυνατότητες προπόνησης σε είκοσι τέσσερα (24) Ολυμπιακού τύπου αθλήματα σ' όλη την Ελλάδα. Εκτός των προγραμμάτων προπόνησης οργανώνουν Τοπικούς, Περιφερειακούς και Πανελληνίους Αγώνες. Οι Έλληνες αθλητές που έχουν λάβει μέρος σε αγώνες, τόσο στη χώρα μας όσο και στο εξωτερικό, ανέρχονται περίπου στους 11.000 και οι οποίοι προπονούνται από 900 αφοσιωμένους εθελοντές-προπονητές. Τα Special Olympics υποστηρίζονται παγκοσμίως από εθελοντές.

ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

Ο όρκος του αθλητή των Special Olympics συνοψίζει μέσα σε δύο μόνο φράσεις τη δύναμη της θέλησης, της προσπάθειας αρκεί όλοι εμείς να τους δώσουμε την ευκαιρία. «Θέλω να νικήσω, αλλά αν δεν τα καταφέρω, αφήστε με να προσπαθήσω με θάρρος».

Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης στη χώρα μας υποστηρίζουν το κίνημα των Special Olympics, είναι κοντά στους αθλητές σ'όλες τις διοργανώσεις τους, προβάλλουν το έργο τους και διαδίδουν το μήνυμά τους. Το μήνυμα του σεβασμού της αποδοχής, της αλληλεγγύης μέσα από τον αθλητισμό, καθώς επίσης της ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης της κοινής γνώμης συμβάλλοντας στην αλλαγή των κοινωνικών στάσεων και αντιλήψεων.

Τα Special Olympics σε διεθνές επίπεδο προσπαθούν και επιχειρούν να περάσουν ένα θετικό μήνυμα για τον αθλητή μακριά από τα στερεότυπα του οίκτου της και φιλανθρωπίας. Εστιάζουν στην προσπάθεια και τη συμμετοχή του αθλητή, όχι στην επίδοση και το μετάλλιο.

Η καμπάνια που θα παρακολουθήσετε προάγει το δικαίωμα συμμετοχής των ατόμων με διανοητική αναπηρία στην κοινωνική ζωή και αναγνωρίζει το δικαίωμα στη διαφορετικότητα.

Το Φεβρουάριο του 2007, τα Special Olympics International θέλοντας να επεκτείνουν τους ορίζοντές τους και βάζοντας προτεραιότητες προκάλεσαν τη βιομηχανία του θεάματος, να παρουσιάσουν χαρακτήρες με διανοητική αναπηρία που συμμετέχουν ως πλήρη μέλη της κοινωνίας, που οι ζωές τους έχουν βάθος και πολυπλοκότητα.

Σε συνεργασία με το Συμβούλιο βιομηχανίας του θεάματος οργάνωσαν ημερίδα με την επωνυμία «Picture this» (Αυτή είναι η εικόνα), με ειδικούς στον τομέα της διανοητικής αναπηρίας, για να μοιραστούν ιδέες, να εντοπίσουν προβλήματα και να θέσουν προτεραιότητες για συγγραφείς, σκηνοθέτες και παραγωγούς.

Όλες αυτές οι γνώσεις και οι εμπειρίες από αυτή την από κοινού συνάντηση είχαν σαν αποτέλεσμα να δημιουργήσουν ένα οδηγό, που προορίζεται για την ενθάρρυνση της δημιουργικής διαδικασίας στη βιομηχανία του θεάματος, για να χρησιμοποιηθεί ως πηγή για κάποιον που θέλει πληροφορίες για τη διανοητική αναπηρία, όπως παραδείγματος χάριν τι είναι η διανοητική αναπηρία, ποια ορολογία πρέπει να χρησιμοποιούμε, τι είναι το Σύνδρομο Down, ποια είναι τα όνειρα ενός ατόμου με διανοητική αναπηρία, ποιες οι φίλιες του, πως αναπτύσσονται αυτές, ποιο είναι το επίπεδο μόρφωσής του και τέλος η κατάσταση της υγείας του και πότε αρχίζουν τα προβλήματα υγείας.

Όπως γνωρίζετε οι Παγκόσμιοι Αγώνες Special Olympics θα πραγματοποιηθούν το 2011 στην Αθήνα από 25 Ιουνίου έως 4 Ιουλίου. Η Ελλάδα θα είναι μία από τις τέσσερις χώρες που θα έχουν φιλοξενήσει όλο το εύρος μεγάλων αγωνιστικών συναντήσεων πολλαπλών αθλημάτων. Μαζί με τους 7.500 αθλητές οι αγώνες της Αθήνας του 2011 θα φιλοξενήσουν 2.500 προπονητές, 3.000 κριτές, 25.000 εθελοντές, 30.000 μέλη οικογενειών των αθλητών, 3.000 εκπρόσωποι των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και χιλιάδες θεατές.

Το Μνημόνιο της ανάληψης των αγώνων υπογράφηκε στις 14 Φεβρουαρίου 2008, στο Μέγαρο Μουσικής παρουσία της Α.Ε. του Προέδρου της Δημοκρατίας κ. Κάρολου Παπούλια, επίσης έγινε η επίσημη παρουσίαση του logo των Αγώνων, όπου κυριαρχούν ο

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

άνθρωπος και τα χρώματα της Ελλάδας. Η τελετή ολοκληρώθηκε με την απονομή των διακρίσεων στους Πρέσβεις Καλής Θελήσεως από το χώρο της επικοινωνίας, οι οποίοι μετά από πρόταση της Επιτροπής των Special Olympics, ανέλαβαν τη διάδοση του μηνύματος των Αγώνων. Πρόκειται για 13 ανθρώπους που πρωταγωνιστούν στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Παρακαλώ θα ήθελα να δείτε ένα video από τη τελετή και το οποίο προβλήθηκε από το CNN.

Προβολή video

A. ΒΑΣΙΛΙΚΟΠΟΥΛΟΥ

Νομίζω ότι πήρατε μια μικρή γεύση από την τελετή ανάληψης των παγκοσμίων Αγώνων και θα ήθελα να συμπληρώσω ότι η Πρόεδρος των Special Olympics Ελλάς και Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής Special Olympics -Αθήνα 2011, κα Πίνανα Δεσποτόπουλου μαζί με τους συνεργάτες της, προσπαθούν και φιλοδοξούν να διοργανώσουν τους πιο επιτυχημένους Παγκόσμιους Αγώνες στην ιστορία του κινήματος των Special Olympics.

Τέλος θα ήθελα να πω ότι οι Παγκόσμιοι αγώνες για τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, θα είναι μια πρόκληση, γιατί μπορείτε να αλλάξετε την αρνητική στάση και τις λανθασμένες αντιλήψεις για τα άτομα με διανοητική αναπηρία. Να αντικαταστήσετε το σιγματισμό και την απόρριψη, δίνοντας έμφαση στην ικανότητα, στην προσπάθεια και στην αποδοχή της διαφορετικότητας. Σας ευχαριστώ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ

Ευχαριστούμε τον κ. Βασιλικοπούλου, Διευθύντρια των Special Olympics Hellas, φαντάζομαι ότι θα έχετε πάρα πολλή δουλειά από σήμερα μέχρι το 2011 με τη συμμετοχή 170 χωρών, είναι κάτι το φανταστικό. Η Ελλάδα θα γνωρίσει πάλι μέρες μεγαλείου όπως το 2004.

Η κα Βασιλικοπούλου μας μίλησε για τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και τις σχέσεις τους με τα Special Olympics οι οποίες είναι πάρα πολύ καλές και τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης επειδή λατρεύουν το θέαμα και επειδή τα Special Olympics προσφέρουν θέαμα είναι κοντά τους, κοντά στους αθλητές κοντά στα αθλήματα, αλλά μας είπε κάτι πολύ σημαντικό: οι αγώνες αυτοί και οι αθλητές τους δεν εστιάζονται στη νίκη και στην επίδοση και στο τι θα καταφέρουν, αλλά στην προσπάθεια. Διότι αυτό αρκεί. Το ότι καταβάλλουν αυτή την προσπάθεια.

Η επόμενη ομιλήτρια είναι Αμερικανίδα και θα συμβούλευα όσους δεν έχουν προμηθευτεί τα ακουστικά για να καταλάβουν τι λέει, εφόσον δεν ξέρετε αγγλικά, θα σας συμβούλευα να πάτε να τα πάρετε τώρα, διότι δεν θα μπορέσετε να παρακολουθήσετε την ομιλία της, η οποία φυσικά θα έχει ενδιαφέρον.

Η Aimee Mullins είναι ηθοποιός, μοντέλο και Παραολυμπιονίκης. Κάποια στιγμή τιμή-

ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

Θηκε από μια οργάνωση γυναικείων Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης ως εξέχουσα Αμερικανίδα του 20ου αιώνα και επίσης από το Μουσείο της Γυναίκας έχει τιμηθεί για την προσφορά της στον αθλητισμό. Βρίσκεται συνεχώς στο ενδιαφέρον των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης όχι μόνο της Αμερικής αλλά και του κόσμου. Συμμετείχε στην ταινία «Δίδυμοι πύργοι» του Όλιβερ Στόουν του γνωστού μας Αμερικανού σκηνοθέτη, όπου υποδύθηκε τη γυναίκα – τσίτα.

Επίσης την ταινία του Μάθιου Μπάρνεϊ «Cremaster 3», που είναι σύμφωνα με την βρετανική εφημερίδα «Guardian» –προσέξτε το αυτό– το πρώτο αληθινό αριστούργημα από τότε που ο Νταλί και ο Μπουνιουέλ γύρισαν τον «Ανδalousιανό Σκύλο» το 1929.

Στα φοιτητικά της χρόνια συναγωνιζόταν με αρτιμελείς αθλητές και το 1996 συμμετείχε στους Παραολυμπιακούς Αγώνες της Ατλάντα, κάνοντας ρεκόρ στα 100 μ. και στο άλμα εις ύψος.

Το γνωστό περιοδικό «Rolling Stone» την ανακήρυξε «μούσα», το περιοδικό «People» τη συμπεριέλαβε στους «50 ομορφότερους ανθρώπους στον κόσμο» και ο μετρ της μόδας Αλεξάντερ Μακουίν την ανέβασε στην πασαρέλα.

Έχουμε ένα θρύλο μπροστά μας, δίπλα μας! Παρά το νεαρό της ηλικίας της η Aimee Mullins στάθηκε πηγή έμπνευσης για αρκετά έργα τέχνης, που εκτίθενται σε μερικά από τα μεγαλύτερα μουσεία του κόσμου, όπως το Metropolitan Museum της Νέας Υόρκης, η Tate Modern του Λονδίνου και το Victoria & Albert Museum, όλα στο Λονδίνο.

Τον ελεύθερο χρόνο της η Aimee επιδίδεται σε μη κερδοσκοπικούς Οργανισμούς, όπως τον Just One Break και τον Women's Sports Foundation. Ακούμε την Aimee Mullins.

AIMEE MULLINS

Ευχαριστώ πάρα πολύ. Και εγώ θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον κ. Ρουσόπουλο και την κα Παπαδά για τη διοργάνωση αυτού του διεθνούς Συνεδρίου. Νομίζω ότι ακούσαμε πολλά πράγματα σήμερα ειδικότερα από ακαδημαϊκούς, από δημοσιογράφους, εγώ θα σας μιλήσω για την προσωπική μου εμπειρία.

Θα σας μιλήσω σαν κάποιος που έχει να αντιμετωπίσει τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης συνεχώς τα τελευταία 15 χρόνια δηλαδή έχω απασχολήσει τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και επίσης θα σας μιλήσω για τις προσωπικές μου εμπειρίες με τα παιδιά και με το πώς αντιλαμβάνονται τα παιδιά κάποια πράγματα, το πώς δείχνουν κάποια πράγματα τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και πως μπορούν να αλλάξουν την αντίληψη που έχει ο κόσμος για τα άτομα με αναπηρία.

Θα ήθελα να ξεκινήσω με μια ιστορία. Μια ιστορία, ενός απογεύματος που πέρασα στη Βοστώνη προ διετίας. Ήμουν στο παιδικό Μουσείο στη Βοστώνη, είναι ένα εξαιρετικό παιδικό Μουσείο και με είχαν καλέσει να συναντήσω εκεί 200 παιδάκια της Α' και τη Β' τάξης, δηλαδή παιδιά ηλικίας 6 και 7 ετών, για να τους μιλήσω για να μπορέσω να επικοινωνήσω μαζί τους.

Αλλά ουσιαστικά είχαν ένα βιβλίο μαζί τους το «Super woman» και εκεί αναφερόταν

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

στις 100 καλύτερες αθλήτριες της Αμερικής. Εκεί δεν ήθελα να μιλήσω γενικότερα για την αναπηρία και συνήθως αυτό συμβαίνει. Δηλαδή έχω να κάνω μια παρουσίαση και δεν μιλώ συγκεκριμένα για την αναπηρία, μιλάω για το πώς να είναι κανείς πιο άνθρωπος, πιο ζεστός κι έτσι πιστεύω ότι μπορώ να εκφράσω τις απόψεις μου και τα προσωπικά μου βιώματα ως άτομο με αναπηρία και γενικά να μιλήσω για τις προκλήσεις, για το πώς κανείς μπορεί να αντιμετωπίσει τις δυσκολίες της ζωής και να τις ξεπεράσει.

Όταν ο κ. Μπαλάσκας μίλησε νωρίτερα για τη δυναμική στην οικογένεια, νομίζω ότι θα μπορούσε να είχε μιλήσει για δυναμική που υπάρχει σε πολλές οικογένειες. Σε πάρα πολλές οικογένειες όπου υπάρχει ένταση ανάμεσα στα αδέρφια, ανάμεσα στους γονείς, ανάμεσα στους γονείς και τα παιδιά και γενικά η ειρωνεία εδώ έγκειται στο γεγονός ότι υπάρχει μια ιδιαιτερότητα όσον αφορά στην αναπηρία, αλλά μπορούμε να τη μεταφέρουμε στο κοινό όταν μιλήσουμε γενικά για την οικουμενικότητα των ανθρωπίνων εμπειριών.

Έτσι λοιπόν εγώ πήγα στο παιδικό Μουσείο στη Βοστώνη. Θέλω να πω ότι εγώ έχω πρόβλημα με τα πόδια μου και επειδή φοράω προσθετικά πόδια έχω πάρα πολλά από αυτά. Κάποια που μοιάζουν διαφορετικά από κάποια άλλα, δηλαδή κάποια αφορούν τους κραδασμούς, κάποια είναι γυάλινα, κάποια είναι ξύλινα, έχω μεγάλη ποικιλία δηλαδή τέτοιων ποδιών και τα έφερα μαζί μου στο Μουσείο για να τα δείξω στα παιδιά και σκοπό είχα να τα πιάσουν και να καταλάβουν τα παιδιά τι γίνεται με αυτά τα προσθετικά πόδια.

Υπήρξε κάτι άλλο που αναφέρθηκε σήμερα το πρωί η κα Νάσκου – Περράκη στο βιβλιάρκι της, το εγχειρίδιο και μίλησε για το πώς μπορούμε να ενημερώσουμε τον κόσμο, για το πώς κανείς μπορεί να αντιμετωπίσει τις αναπηρίες. Μίλησε επίσης για το γεγονός ότι πρέπει να υπάρχει οπτική επαφή και εγώ προσωπικά πιστεύω ότι η περιέργεια είναι μια ανθρώπινη κατάσταση και όπως αναφέρθηκε νωρίτερα πολλές φορές φοβόμαστε αυτό που δεν καταλαβαίνουμε. Αυτό ισχύει για όλους.

Αν μπορούμε εμείς να προσκαλέσουμε να ενθαρρύνουμε –κι εδώ πρέπει να παίξουν σημαντικό ρόλο τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης- να κάνουμε τους ανθρώπους λόγω της περιέργειας να κάνουν ερωτήσεις να κάνουν συζητήσεις να υπάρξει διάλογος, να μιλήσουμε για τις προσωπικές εμπειρίες του καθενός.

Εγώ δεν ξέρω πως νιώθει κανείς όταν έχει αναπηρικό καροτσάκι, θα πρέπει να ρωτήσω κάποιον με αμαξίδιο να μου πει την εμπειρία του. Δεν ξέρω τι θα πει να έχει κανείς πρόβλημα όρασης και κανείς από εμάς δεν θα τα ήξερε, αν δεν τα είχαμε βιώσει οι ίδιοι, ή αν είχαμε την ευκαιρία να κάνουμε μια ειλικρινή ανοιχτή συζήτηση με κάποιον που βιώνει αυτή την εμπειρία.

Έτσι λοιπόν η πρόθεσή μου να φέρω όλα αυτά τα προσθετικά πόδια στο Μουσείο, είναι να τα δουν τα παιδιά και να δουν πόσο κανονική, πόσο φυσιολογική ζωή κάνουν παρ' ότι έχω αυτή την αναπηρία. Έτσι μιλάμε για κοινωνική ένταξη των ανθρώπων στην κοινωνία αλλά πολλές φορές υπάρχει αυτή η αίσθηση του φυσιολογικού και του μη φυσιολογικού, του «εγώ» και του «αυτοί», του «εμείς» και του «οι άλλοι» και είναι λάθος.

Γιατί εγώ κάθε μέρα θεωρώ φυσιολογικό να βάζω αυτά τα προσθετικά μου πόδια. Μπορεί για κάποιο άλλον να μην είναι φυσιολογικό. Δεν είναι φυσιολογικό για εμένα να φοράω

ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

φακούς επαφής γιατί κι αυτό είναι κάτι το οποίο πρόσθετο. Κοιτάξετε όμως πόσοι φοράνε φακούς επαφής ή που φοράνε γυαλιά για να δουν το πρωί.

Έτσι υπάρχουν πάρα πολλά θέματα όσον αφορά τις διαφορετικές εμπειρίες, τη διαφορετικότητα του καθενός. Αυτό νομίζω ότι μπορούμε να το καταλάβουμε όταν δούμε τι διαφορές έχουν κάποιοι άλλοι.

Αυτό που επίσης έμαθα στις λίγες ευκαιρίες που μου έχουν δοθεί να κάτσω με ταυτόχρονα εκατοντάδες παιδάκια, γιατί τα παιδιά είναι το πιο δύσκολο ακροατήριο σας το λέω και προσπάθησα να αφήσω τα παιδιά να έρθουν σε εμένα προτού τα προλάβουν οι μεγάλοι. Γιατί τα παιδιά δεν φοβούνται το άγνωστο, είναι περιέργα. Είναι φυσική αυτή η περιέργεια που έχουν.

Μόνο όταν μεγαλώνουμε, όταν η κοινωνία μας λέει τι πρέπει να κάνουμε και τι δεν πρέπει να κάνουμε, «μην τον κοιτάς τον άλλον», «μην κάνεις ερωτήσεις» μη αυτό μη εκείνο, όλα αυτά είναι πολύ φυσιολογικά. Είναι φυσιολογικό να υπάρχει περιέργεια.

Το παιδί κοιτάει το μεγάλο για να του πει ο μεγάλος πως θα συμπεριφερθεί. Θέλω να πω ότι προτού πει κάποιος δάσκαλος «μην μιλάμε, μην κοιτάτε τα πόδια της κοπέλας» η δική μου η πρόθεση ήταν να έρθουν να κοιτάξουν αυτά τα προσθετικά πόδια, να με κοιτάξουν και είπα «Ελάτε παιδιά, ελάτε στην κύρια αίθουσα για δυο λεπτά χωρίς τους μεγάλους». Τους ζήτησα λοιπόν να έρθουν μόνο τα παιδιά. Η μόνη μεγάλη ήμουν εγώ. Κανείς άλλος.

Αλλά εγώ δεν είμαι και πάντα ενήλικας, δεν συμπεριφέρομαι πάντα σαν ενήλικας, εν πάση περιπτώσει ήρθαν αυτά τα παιδάκια, τα αγόρια τα κορίτσια, άρχισαν κοπανούσαν τα πόδια, τα έβαζαν κάτω στο έδαφος, πίεζαν τα πόδια αυτά και τα αθλητικά παπούτσια που είχα με τις ακίδες από κάτω και είπα «θέλω να ηηδήξω πάνω από ένα σπίτι».

Σκεφτείτε ένα οποιοδήποτε ζώο, ένα υπερήρωα, ένα χαρακτήρα από τα καρτούν, οτιδήποτε σκεφτείτε κάτι αυτή τη στιγμή τι είδους πόδια θα μπορούσε να έχει κάτι τέτοιο. Αυτό ρώτησα τα παιδάκια και είπε κάποιος «Βατραχάκι, πόδια βατράχου», ο άλλος είπε «όχι, πόδια καγκουρό», «όχι, όχι τον αστυνόμο Σαϊνη», «όχι όχι από τους "απίστευτους"», είναι κάποιοι χαρακτήρες καρτούν και είπε ένα αγοράκι ξαφνικά «Μα γιατί θέλεις να ηηδήξεις μόνο πάνω από ένα σπίτι; Δεν θες και να πετάξεις;». Και νομίζω ότι αυτό είναι καταπληκτικό. Οι αντιδράσεις των παιδιών είναι καταπληκτικές.

Άρα εμείς περιορίζουμε τους εαυτούς μας. Μέσα στο κεφάλι μας βάζουμε φραγμούς. Το παιδί μέσα σε 2 λεπτά πήρε μια συζήτηση για τους φραγμούς και το να σκέφτεται κανείς εκτός από την λογική, γιατί πολλές φορές βάζουμε τον εαυτό μας σε ένα κουτί και δεν σκεφτόμαστε πώς να σκεφτούμε διαφορετικά έξω από αυτό το κουτί.

Ήταν εκπληκτικό λοιπόν το μάθημα που πήρα εγώ από τα παιδάκια για το πώς δηλαδή γρήγορα μπορεί η αντίληψη αυτών των παιδιών για κάποιον με αναπηρία όπως εμένα, πως άλλαξε. Μπορούσαν στην αρχή να δουν κάποιον με αναπηρία. Δεν το έκαναν όμως αυτό. Άλλαξε η αντίληψη και θεώρησαν ότι είμαι βιονική. Είμαι κάποια γι' αυτά τα παιδιά με εξαιρετικές ικανότητες, με υπεράνθρωπες ικανότητες. Δηλαδή γι' αυτά τα παιδιά θα μπορούσαν να με κάνουν βιονική, να πετάω.

Υπήρχαν τεράστιες δυνατότητες που δεν έχουν οι φυσιολογικοί άνθρωποι με αυτά τα

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

πόδια τα προσθετικά και έτσι μπορεί να αλλάξει τελείως ο τρόπος που σκέφτεται κανείς. Νομίζω ότι μιλήσαμε για το σεβασμό των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία, δεν ξέρω αν καταλαβαίνουμε τι ακριβώς σημαίνει αυτό ποια είναι τα δικαιώματα των ανθρωπών με αναπηρία.

Όταν εκτιμούμε το δικαίωμα στη διαφορετικότητα όπως είπε η Άρτεμις Βασιλικοπούλου, εγώ νομίζω ότι μπορούμε να πούμε και κάτι παραπάνω. Δηλαδή πρέπει να δίνουμε αξία στη διαφορετικότητα πρέπει να προσδίδουμε μια αξία. Το να είναι κανείς διαφορετικός είναι μια ανθρώπινη κατάσταση δεν είναι μια αναπηρία.

Όταν είναι κάποιος διαφορετικός και όταν εκτιμούμε τη διαφορετικότητα, δίνουμε σε κάθε μεμονωμένο άτομο σε κάθε άνθρωπο στον πλανήτη το δικαίωμα να αυτοπροσδιοριστεί. Με αυτό τον τρόπο όταν εμείς αυτοπροσδιοριζόμαστε, όταν επιλέγουμε ποιι θέλουμε να είμαστε, τότε βάζουμε τα όρια που έχουμε εμείς οι ίδιοι ως άνθρωποι. Τα όρια πολλές φορές εμείς τα θέτουμε και νομίζω ότι αυτό είναι πολύ σημαντικό.

Γιατί πλέον αν εμείς δεν βάλουμε όρια στο τι μπορούμε να κάνουμε, μπορούμε να αναπτυχτούμε πραγματικά στην κοινωνία. Γιατί αν εμείς δούμε τη διαφορετικότητα και το δούμε τι θα πει από συμβατική έννοια και το δούμε μόνο βάσει συναισθημάτων κι αυτό συμβαίνει πολύ συχνά όταν μιλάμε για τα άτομα τα οποία έχουν μια αναπηρία και ότι είναι κοινωνικά άδικο κλπ., εγώ θα έλεγα κάτι άλλο.

Εγώ θα έλεγα ότι θα πρέπει να το δούμε βάση επιχειρηματικού μοντέλου. Αυτή τη διαφορά δηλαδή να τη δούμε ως μια δυνατότητα για καινοτόμο δράση. Έχουμε διαφορετική σκέψη, διαφορετικές ιδέες, διαφορετικό υπόβαθρο, διαφορετικές εμπειρίες άρα υπάρχει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και σαν κοινωνία που θέλει να κινηθεί προς τα εμπρός, να προοδεύσει αν δεν μπορέσουμε να χρησιμοποιήσουμε τις δυνάμεις όλων των πολιτών, τότε ουσιαστικά οπισθοδρομούμε. Δεν πάμε μπρος.

Θέλω να πω ότι στις Ηνωμένες Πολιτείες ένας στους πέντε Αμερικανούς θεωρείται ως άτομο με αναπηρία. Το γεγονός ότι μέχρι τα τελευταία 15 χρόνια η έλλειψη διαφήμισης γι' αυτή την τεράστια κοινότητα καταναλωτών –ας μην ξεχνάμε τους φίλους, τις οικογένειές τους- είναι τρομερό που δεν υπήρχε καμία ενημέρωση και δεν μπορεί κανείς να πει ότι αρκεί η κριτική για να αλλάξουν τα πράγματα.

Αυτό που άλλαξε τη στάση των Αμερικανών ήταν ο καπιταλισμός, δηλαδή ήταν πλέον λογικό από πλευράς καταναλωτικής, να εστιάσει το ενδιαφέρον στους ανθρώπους αυτούς. Γιατί ήταν καταναλωτές που τους αγνοούσαν μέχρι τώρα. Άρα αυτό αποτέλεσε πηγή έμπνευσης για τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και έτσι χρησιμοποιήθηκε αυτή η δύναμη ενημέρωσης και επικοινωνίας των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης. Αυτό ίσως είναι ένα θέμα που μπορεί να συζητηθεί στην Ελλάδα.

Θα ήθελα να τελειώσω λέγοντας ότι πράγματι αισθάνομαι πόσο σημαντική είναι η γλώσσα και ο τόπος που χρησιμοποιούμε. Αυτό το είπαν σχεδόν όλοι οι ομιλητές. Ξέρετε ότι η παραδοσιακή στάση δηλαδή να νιώθει κανείς οίκτο, μιλήσαμε για το σύνδρομο Pet, για το σύνδρομο των θαρραλέων ανθρώπων, τελικά νομίζω ότι ισοπεδώνει το άτομο και υπάρχει μόνο μια δυσδιάστατη άποψη.

ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

Εγώ πραγματικά πιστεύω ότι εμείς προσβάλλουμε το ακροατήριό μας όταν ουσιαστικά ισοπεδώνουμε μια εκπληκτική ιστορία, μια ιστορία που μπορεί να είναι εκπληκτική σε οποιαδήποτε κουλτούρα, σε οποιαδήποτε γλώσσα. Αισθάνομαι σαν να πρέπει να δημιουργήσουμε το κατάλληλο περιβάλλον, όπου η περιέργεια μπορεί να αναπτυχθεί περισσότερο.

Εμείς πιστεύω ότι είναι σημαντικό να κάνουμε ερωτήσεις, να κοιτάζουμε τη διαφορετικότητά μας, πρέπει να εκτιμήσουμε τη διαφορετικότητα, δηλαδή να δούμε εμείς τις δικές μας ιδιαιτερότητες σαν κάτι το ξεχωριστό. Εμένα η ιδιαιτερότητά μου δεν είναι μόνο ότι είμαι γυναίκα, ή μια γυναίκα από τη Νέα Υόρκη, ή μια γυναίκα από τη Νέα Υόρκη που ήταν αθλήτρια. Το ίδιο δηλαδή ένα άλλο χαρακτηριστικό είναι απλά ότι έχω και προσθετικά πόδια, δηλαδή εγώ αυτοπροσδιορίζομαι, είναι δικό μου δικαίωμα και δεν το δίνω σε κανέναν άλλον.

Αλλά με το να γιορτάσουμε τα κομμάτια του εαυτού μου που με κάνουν μοναδική, καταλαβαίνω καλύτερα τι πρέπει να προσφέρω εγώ σαν άτομο στην κοινωνία. Καταλαβαίνω περισσότερο ποια είναι αυτά τα ιδιαίτερα πράγματα που εγώ μπορώ να δώσω στην κοινωνία και νομίζω ότι όταν ενδυναμώνουμε τα άτομα, όταν τους δώσουμε αυτές τις δυνατότητες –και μιλάμε για άτομα και με αναπηρία και χωρίς αναπηρία– πρέπει όλοι να αναγνωρίσουμε ότι ο καθένας μας έχει κάτι το μοναδικό, κάτι το ξεχωριστό. Μας κάνει κάτι το διαφορετικό από τους υπόλοιπους και η αξία αυτής της διαφοράς είναι ο τρόπος που βλέπουμε εμείς τα πράγματα.

Έχουμε τότε τη δυνατότητα να δώσουμε εμείς ως άτομο στο σύνολο της κοινωνίας. Ελπίζω ότι τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης θα πρέπει να δίνουν περισσότερες δυνατότητες αυτές οι συζητήσεις να λαμβάνουν χώρα, με τρόπο ειλικρινή. Γιατί η άγνοια είναι πολύ κακό πράγμα. Είναι θέμα στάσης μιας κοινωνίας η οποία αυτή αποτελεί κοινωνία με αναπηρία. Πλέον δεν πρέπει να σκεφτόμαστε σαν άτομα που έχουν αναπηρία είναι το έλλειμμα της κοινωνίας που δημιουργεί την αναπηρία σε όλους μας.

Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης μπορούν να διαδραματίσουν πραγματικά πολύ σημαντικό ρόλο για να κάνουμε αυτή την αλλαγή. Να υπάρξει αυτή η αλλαγή στον τρόπο σκέψης, να καταλάβουμε τι μπορεί ο κάθε άνθρωπος να προσφέρει στην κοινωνία σαν σύνολο, δηλαδή ο καθένας έχει να μικρό λιθαράκι, έχει την ιδιαιτερότητά του. Κι έτσι μπορούμε να δημιουργήσουμε μια καλύτερη κοινωνία. Σας ευχαριστώ πολύ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ

Ευχαριστούμε την Αίμee που μας έβαλε στον κόσμο της, ένας κόσμος πολύ διαφορετικός από το δικό μας και η προσωπική της εμπειρία είναι ότι τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης ασχολούνται πάρα πολύ μαζί της τα τελευταία 15 χρόνια και μας είπε πως επηρεάζουν τις ζωές όλων μας.

Αναφέρθηκε διεξοδικά στην εμπειρία της από την επίσκεψή της στο Children's Museum της Βοστώνης και την επαφή της με τα παιδιά εκεί, κάπου 200 παιδιά από ένα δημοτικό σχολείο, ότι ήταν μια μεγάλη ανθρώπινη εμπειρία αυτό που πέρασε εκεί ανακατεμένη με τα παιδιά που ήθελαν να δουν τα 12 ζευγάρια πόδια. Μας είπε ότι η περιέρ-

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

γεια είναι μια ανθρώπινη φυσική κατάσταση την οποία πρέπει να την αποκτήσουμε κι εμείς που δεν την είχαμε. Την έχουν ακόμη τα παιδιά βέβαια, τα οποία είναι πολύ φυσικά. Το δικαίωμα να είμαστε διαφορετικοί το τόνισε αυτό και ότι μόνοι μας δίνουμε την ταυτότητα που θέλουμε να δώσουμε.

Έκλεισε με μια ελπίδα: πρέπει να διαμορφώσουμε ένα περιβάλλον όπου η περιέργεια θα παίζει ένα σημαντικό ρόλο. Ευχαριστούμε την Αimee.

Τώρα έχουμε χρόνο για ερωτήσεις και απαντήσεις. Θα πάρουμε πέντε ερωτήσεις.

A. ΛΑΓΟΠΟΥΛΟΣ

Κύριε Πρόεδρε θα παρακαλούσα προηγούμενα να δώσω μια πολύ σημαντική πληροφορία που αφορά όχι μόνο την Ελλάδα αλλά και όλη την Ευρώπη για ένα γεγονός που έγινε προχθές το Σάββατο στη Θεσσαλονίκη. Επιτρέπετε;

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ

Ναι – ναι.

A. ΛΑΓΟΠΟΥΛΟΣ

Εγκαινιάστηκε από τον Υπουργό για θέματα αθλητισμού τον κ. Ιωαννίδη το μεγαλύτερο αθλητικό –το τονίζω- κέντρο για άτομα με αναπηρία στη Θεσσαλονίκη σε έκταση 55 στρεμμάτων, το οποίο όταν ολοκληρωθεί θα περιλαμβάνει όλες τις εγκαταστάσεις που χρειάζεται ένα άτομο με αναπηρία.

Αυτή τη στιγμή έχει σε λειτουργία κλειστό κολυμβητήριο ολυμπιακών διαστάσεων, όπου κολυμπούν όλοι οι Παραολυμπιονίκες από τη βόρεια Ελλάδα, έχει κλειστό γυμναστήριο, μπάσκετ, βόλεϊ, χάντμπολ, άρση βαρών κλπ., γίνονται όλα τα πρωταθλήματα τώρα εκεί, έχει μεγάλο θέατρο 320 θέσεων υπαίθριο θέατρο, έχει σε μήκος 1 χλμ. εγκαταστάσεις μέσα στο ποτάμι για σκάφη, έχει ναυταθλητικό κέντρο, έχει 40 κατοικίες που ολοκληρώνονται και έχουμε προσφορά τώρα από τη Σουηδία και από όλες τις χώρες να έρχονται εκεί στο αθλητικό αυτό κέντρο ΑμεΑ.

Συγκεκριμένα θέλω να πω ότι είναι δωρεάν για τα ΑμεΑ. Για όλους τους άλλους είναι επί πληρωμή, αλλά είναι δωρεάν για τα ΑμεΑ και αυτή τη στιγμή θεωρείται ένα από τα μεγαλύτερα αθλητικά κέντρα της Ευρώπης.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ

Ευχαριστούμε τον κ. Λαγόπουλο.

A. ΛΑΓΟΠΟΥΛΟΣ

Ευχαριστώ κι εγώ για τη δυνατότητα που μου δώσατε.

ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ

Έχουμε χρόνο για πέντε ερωτήσεις. Παρακαλώ να είναι ερωτήσεις, να μην είναι θέσεις, σχόλια και προβληματισμοί, να λέτε το όνομά σας καθαρά και την ιδιότητα ή την ειδικότητά σας. Παρακαλώ η κυρία.

Φ. ΣΚΑΦΙΔΑ

Λέγομαι Φωτεινή Σκαφίδα. Κατ' αρχάς να ευχαριστήσω όλους τους ομιλητές, είμαι από τη Μη Κυβερνητική Οργάνωση «ΔΡΟΜΟΙ», με στόχο την υποστήριξη των εμποδιζόμενων ατόμων.

Έχω δυο πολύ – πολύ σύντομες ερωτήσεις προς τους δυο ομιλητές δημοσιογράφους, την πρώτη και προς τον κύριο και την κυρία από τα Special Olympics τη δεύτερη και οι δυο αφορούν τα κωφά άτομα. Θα ήθελα να ρωτήσω, ως προς το κομμάτι της δημοσιογραφίας, αν γνωρίζετε αν υπάρχει νόμος που απαγορεύει σε κωφά άτομα να γίνουν δημοσιογράφοι; Έχω στην αντίληψή μου ότι υπάρχει νόμος που τους απαγορεύει να γίνουν ηθοποιοί ή φυσικοθεραπευτές. Θα ήθελα να ρωτήσω αν ισχύει το ίδιο για τη δημοσιογραφία.

Η. ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ

Από όσο γνωρίζω όχι.

Φ. ΣΚΑΦΙΔΑ

Δεν υπάρχει. Αυτό είναι ευτυχές. Και η δεύτερη ερώτησή μου για το κομμάτι της οργάνωσης του εθελοντισμού για τα Special Olympics το 2011. Εμείς δραστηριοποιούμαστε κυρίως στο χώρο των κωφών ατόμων. Θα δεχόσασταν εσείς μια οργανωμένη ομάδα εθελοντών νέων κωφών να στηρίζουν τα παιδιά με νοητική αναπηρία;

Α. ΒΑΣΙΛΙΚΟΠΟΥΛΟΥ

Γιατί όχι. Και βέβαια, εμείς είμαστε πάντα ανοικτοί, όποια κατηγορία ανθρώπων κι αν είναι αυτοί, είτε είναι κωφοί, όλοι προσπαθούμε για να διοργανώσουμε άξιους αγώνες, παγκόσμιους αγώνες για τα Special Olympics για να αγκαλιάσουμε όλους τους αθλητές, που θα έρθουν από όλο τον κόσμο και η συμμετοχή των εθελοντών είναι σημαντική για μας.

Φ. ΣΚΑΦΙΔΑ

Ωραία. Οπότε θα επικοινωνήσουμε και στο άμεσο μέλλον.

Α. ΒΑΣΙΛΙΚΟΠΟΥΛΟΥ

Βεβαίως όποτε θέλετε.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

Φ. ΣΚΑΦΙΔΑ

Ευχαριστώ.

Α. ΒΑΣΙΛΙΚΟΠΟΥΛΟΥ

Μπορείτε να ανοίξετε και το site μας για να δείτε διάφορες πληροφορίες και κάποιες φόρμες συμμετοχής για τους εθελοντές.

Φ. ΣΚΑΦΙΔΑ

Ωραία.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ

Παρακαλώ ο κύριος.

Δ. ΔΕΛΛΑΣΟΥΔΑΣ

Ευχαριστώ πολύ κ. Πρόεδρε Δελλασούδας λέγομαι, με γνωρίζετε ήδη όσοι ήρθαν σήμερα Ομότιμος Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο είμαι στον Τομέα Παιδαγωγικής. Θα δώσω μορφή ερώτησης, μας περιορίζετε μόνο σε ερωτήσεις και όχι σε κάποιες ενδεχομένως αναγκαίες παρεμβάσεις – τοποθετήσεις.

Ο κ. Μπαλάσκας αναφέρθηκε στην κανονιστική αγωγή. Επειδή πολλές λόγος γίνεται αυτές τις μέρες αυτό τον καιρό για την έννοια της κανονικοποίησης και γενικότερα σε ό,τι αφορά στην ορολογία θέλω να πιστεύω ότι ασφαλώς δεν αναφέρεστε στην κανονικοποίηση και ίσως χρειάζεται να εξηγήσετε για ορισμένους τι σημαίνει κανονιστική αγωγή. Γιατί θέλω να πιστεύω ότι δεν αναφερόμαστε στην κανονικοποίηση.

Θέλω να μου επιτρέψετε κ. Πρόεδρε μια πολύ σύντομη τοποθέτηση – παρέμβαση σε όσα ήδη έχουν λεχθεί.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ

Να απαντήσει στην ερώτηση πρώτα.

Π. ΜΠΑΛΑΣΚΑΣ

Ευχαριστώ θερμά για το ερώτημα με την έννοια ότι τις δυο αυτές μέρες αλλά και τις προηγούμενες γενικότερα υπάρχει ένας πόλεμος ετυμολογίας λέξεων και νομίζω ότι αυτό το πράγμα είναι αποπροσανατολιστικό.

Για να μην πλατειάζω και σεβόμενος το χρόνο θεωρούσα εκείνο που πραγματικά απαιτεί

ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

και έχει ανάγκη ο άνθρωπος. Ακριβώς αυτό. Δηλαδή με τον πιο απλό τρόπο να παρακολουθεί την εξελικτική διαδικασία του παιδιού.

Α. ΔΕΛΛΑΣΟΥΔΑΣ

Σας ευχαριστώ. Δεν αφορούσε εμένα η ερώτηση, χρειαζόταν να διευκρινιστεί.

Π. ΜΠΑΛΑΣΚΑΣ

Το αντιλαμβάνομαι.

Α. ΔΕΛΛΑΣΟΥΔΑΣ

Κύριε Πρόεδρε πολύς λόγος γίνεται για αποφάσεις διακηρύξεις, η κα Περράκη γνωρίζει πολύ καλά ότι ουσιαστικά έχουμε επανάληψη των δυο με κάποιες επιπρόσθετες παρατηρήσεις. Πράγμα, το οποίο σημαίνει ότι η νομοθεσία υπάρχει, οι διακηρύξεις υπάρχουν, τα πάντα υπάρχουν.

Κάτι λείπει. Ποιο είναι αυτό που λείπει; Θα το συνδυάσω με τον κ. Λαγόπουλο με αυτά που ζήτησε και με κάτι άλλο. Ήδη κυκλοφόρησε εδώ η Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας- Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης το δημοσιογραφικό οδηγό. Προηγούμενα η κα Περράκη μίλησε για τους κανόνες συμπεριφοράς και καθημερινής επικοινωνίας με άτομα με αναπηρία.

Αυτή τη στιγμή χρειαζόμαστε από εδώ και πέρα οδηγούς ορθής πρακτικής και αν τους οδηγούς αυτούς της ορθής πρακτικής τους δώσουμε μόνο με βιβλία, τελειώνει εκεί που η υπόθεση. Χτες το βράδυ κανείς δεν διάβαζε βιβλίο, κανείς δεν έβλεπε Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης.

Έγινε κάποια απονομή βραβείων. Νομίζω ότι εκείνη τη στιγμή καμία τηλεόραση δεν έδειχνε την απονομή αυτών των βραβείων στο Μπενάκειο, στο Φεστιβάλ. Από ό,τι μου είπε η εγγονή μου ήταν οι γάμοι της «Μαρίας της άσχημης». Αν εκείνη τη στιγμή σε διαλείμματα μπορούσαμε να δώσουμε ένα στοιχείο από τους οδηγούς αυτούς και ίσως, κα Γενική Γραμματέα, το έθεσε χτες ο κ. Υπουργός μιλώντας για τη μοριοδότηση σε ό,τι αφορά την προσβασιμότητα. Μοριοδότηση και σε ό,τι αφορά σε μια από τις οδηγίες αυτές ορθής πρακτικής. Σας ευχαριστώ πολύ κ. Πρόεδρε.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ

Ευχαριστούμε τον κ. Δελλασούδα. Παρακαλώ.

Μ. ΔΑΡΜΗΣ

Ονομάζομαι Ματθαίος Δαρμής από το RADIO ΕΛΕΠΑΠ, δημοσιογράφος. Ρωτώ την κα

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

Aimee Mullins πώς αντιμετωπίζει η αμερικανική πολιτεία το 20% του πληθυσμού –γιατί ένας στους πέντε είναι το 20% του πληθυσμού- άτομα με αναπηρία. Και τι κάνει γι' αυτούς;

A. MULLINS

Με ρωτάτε για τη φροντίδα υγείας; Τι κάνει όσον αφορά στη φροντίδα υγείας, αν τους βοηθά να βρουν απασχόληση; Τι ακριβώς;

M. ΔΑΡΜΗΣ

Πέστε μου επιγραμματικά σε όλα τα επίπεδα.

A. MULLINS

Η γενική απάντηση είναι ότι κάτι πολύ λίγα. Η αμερικανική Κυβέρνηση, όπως ξέρετε εμείς είμαστε μια από τις ελάχιστες ανεπτυγμένες χώρες που δεν έχουμε σύστημα υγείας, δεν υπάρχει παροχή υπηρεσιών υγείας και κανένα από τα προσθετικά μου πόδια δεν τα πλήρωσε καμία ασφάλεια. Μπορείτε να φανταστείτε όταν στοιχίζει ένα ζεύγος από αυτά τα πόδια είναι 30.000 δολάρια, καταλαβαίνετε γιατί όταν θέλει μια αθλήτρια να χρησιμοποιήσει τέτοια πόδια, πρέπει να καταβάλλει ένα μεγάλο χρηματικό ποσό.

Τα περισσότερα πράγματα που γίνονται στην Αμερική για να βοηθήσουν αυτά τα άτομα και να προωθήσουν τα δικαιώματά τους αφορούν κυρίως την εφαρμογή τους στην πράξη των δικαιωμάτων αυτών. Κανείς δεν αμφισβητεί τα δικαιώματα, το θέμα είναι πως εφαρμόζονται και αυτό γίνεται μέσα από ιδιωτικά Ιδρύματα.

Είπαμε ότι η οικογένεια Κένεντι παραδείγματος χάριν έχει βοηθήσει πραγματικά, έχει κάνει πολλά. Η παρουσία της είναι ισχυρή και στην πολιτική σκηνή αλλά και στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, δηλαδή μιλάει συνέχεια για το θέμα αυτό, λέει ότι άτομα με αναπηρία πρέπει να υποστηρίζονται.

Από πλευράς απασχόλησης τώρα. Αυτό είναι καυτό θέμα στην Αμερική αυτή τη στιγμή. Εγώ είμαι Αντιπρόεδρος σε μια υπηρεσία απασχόλησης στην Αμερική, είναι σαν την ΕΛΕΠΑΠ, αλλά εμείς το ονομάζουμε JOB (Just one break), χρηματοδοτείται από την Έλενα Ρούσβελτ από το '47 ξεκίνησε αυτή η χρηματοδότηση από τη σύζυγο του Ρούσβελτ. Ήταν αυτή η γυναίκα λοιπόν και τέσσερις ισχυροί επιχειρηματίες από τη Νέα Υόρκη που ξεκίνησαν την όλη προσπάθεια και μέχρι σήμερα το Διοικητικό Συμβούλιο πραγματικά αποτελείται από πολύ σημαντικούς ανθρώπους. Αλλά εμείς πρέπει να παρέχουμε υποστήριξη σε άτομα με αναπηρία για να βρουν απασχόληση, να βρουν εργασία.

Έχουμε λίγη χρηματοδότηση από κρατικά προγράμματα, ελάχιστη θα έλεγα και είναι και θέμα ενημέρωσης του κόσμου αυτό είναι πολύ σημαντικό. Αυτό γίνεται μέσω δικών μας προσωπικών διασυνδέσεων με δημοσιογράφους. Δηλαδή είναι φίλοι δικοί μας δημοσιογράφοι που καλύπτουν τις εκδηλώσεις μας, που τα καταχωρούν στον τοπικό Τύπο.

ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

Εγώ είμαι άνθρωπος που έχω ακρωτηριαστεί από τότε που ήμουν 1 έτος εγώ δεν ήξερα πολλά πράγματα μέχρι την ηλικία των 18 ετών. Δεν ήξερα για τους Παραολυμπιακούς Αγώνες μέχρι να γίνω 18, είχα ακούσει για τους Special Olympics, αλλά στις Ηνωμένες Πολιτείες ελάχιστοι ούτε 5% των Αμερικανών δεν έχουν ακούσει για τους Παραολυμπιακούς.

Το 4% πιστεύουν ότι είναι το ίδιο με τα Special Olympics. Έχουν μπερδέψει και τους Παραολυμπιακούς με τα Special Olympics, δεν ξέρω αν υπάρχει η ίδια σύγχυση και στην Ελλάδα, ελπίζω πως όχι γιατί εσείς πριν 4 χρόνια είχατε διοργανώσει και τους Παραολυμπιακούς. Εμείς, σα Νέα Υόρκη τα τελευταία 12 χρόνια έχουμε διοργανώσει δυο φορές τους Παραολυμπιακούς, αλλά δυστυχώς η κάλυψη από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης ήταν ελάχιστη.

Συζητήσαμε και για το θέμα της Σκανδιναβίας των σκανδιναβικών χωρών. Υπήρξε μια παρουσίαση χτες για τη Δανία και για το τι εντολές υπάρχουν στη Δανία και τι προγράμματα, αλλά εγώ ασχολούμαι με την αθλητική Ένωση για τον αθλητισμό για τις γυναίκες και μιλάμε για ίσα δικαιώματα, ίσες αποδοχές κλπ.

Η Νορβηγία το 1993 ψήφισε ένα νόμο και σύμφωνα με αυτό το νόμο το 40% των μελών όλων των Διοικητικών Συμβουλίων της χώρας θα πρέπει να είναι σε γυναίκες δοσμένα. Παλαιότερα λίγες εταιρείες είχαν γυναίκες στο Διοικητικό Συμβούλιο και υπήρξε μια ποσοστωση 40%. Κατάφεραν το 2003 να έχουν καλύψει αυτό το στόχο.

Πιστεύω ότι είναι πολύ καλές τέτοιες νομοθετικές ρυθμίσεις. Είπε ο Νορβηγός Υπουργός αν δείτε τι γίνεται με το πώς προάγονται οι γυναίκες στις επιχειρήσεις είναι πολύ χαμηλός. Άρα είπαν «δεν μπορούμε να περιμένουμε, δεν θέλουμε η επόμενη γενιά να στερηθεί δικαιώματα και να νομίζουν οι κόρες μας, ή οι εγγονές μας ότι δεν τους δίνουμε τα ίδια δικαιώματα που δίνουμε στα αγόρια».

Δεν είναι θέμα μόνο δικαιωμάτων, υπάρχουν πολλά θέματα. Είναι θέμα εφαρμογής. Υπάρχουν οι νόμοι, το θέμα είναι να εφαρμόζονται σωστά και φυσικό είναι να υπάρχει αντίσταση στην αλλαγή και πολλές φορές κανείς δεν θέλει να του επιβάλλουν πράγματα και πολλές φορές κανείς δεν ξέρει τι να κάνει και πώς να το κάνει.

Νομίζω ότι πολλά ειπώθηκαν για την κατάρτιση του προσωπικού, την εκπαίδευση των δημοσιογράφων, αυτά τα θεωρώ όλα εξαιρετικά. Αλλά πιστεύω πραγματικά ότι είναι τα πανεπιστημιακά Τμήματα που εκπαιδεύουν τους δημοσιογράφους, δηλαδή Τμήματα Δημοσιογραφίας, αλλά και άλλοι δημοσιογράφοι που εργάζονται σε μεγάλες πόλεις γενικότερα θα πρέπει σίγουρα να εξετάζεται ο κατάλογος των συμμετεχόντων, έτσι ώστε να είναι σίγουρο πια ότι υπάρχουν στους συμμετέχοντες και άτομα με αναπηρία, να είναι υποχρεωτικό.

Όπως κανείς θέλει να έχει εκπροσώπηση όλων των Αμερικανών ανεξαρτήτως φυλής. Θα πρέπει δηλαδή να υπάρχει μια θετική προσέγγιση, δηλαδή να έχεις όχι μόνο ανθρώπους από άλλη φυλή, αλλά να έχεις και ανθρώπους με αναπηρίες, ανθρώπους με μαθησιακές δυσκολίες, άτομα με ειδικές ανάγκες, δηλαδή όλοι αυτοί να είναι στο εργατικό δυναμικό μιας επιχείρησης.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ

Άρα η Ευρώπη και η Ελλάδα είναι παράδεισος μπροστά στην Αμερική όταν μιλάμε για κοινωνική περίθαλψη και ασφάλιση. Τελευταία ερώτηση παρακαλώ, λυπάμαι πάρα πολύ αλλά έχουμε υπερβεί το χρόνο μας κατά 40 λεπτά. Σας ακούμε.

ΣΠ. ΖΟΡΜΠΑΣ

Ονομάζομαι Σπύρος Ζορμπάς και θα ήθελα κι εγώ να κάνω μια ερώτηση στην κα Aimee Mullins. Έχουμε φτιάξει ένα δίκτυο για τα αδέρφια ατόμων με νοητική αναπηρία, έχουμε ένα ωραίο Blog στο Internet και συναντιόμαστε τακτικά σε καφετέριες στην Αθήνα για να μπορέσουμε να δικτυωθούμε περισσότερο, να βοηθήσουμε τους εαυτούς μας και τα αδέρφια μας.

Θα ήθελα να ρωτήσω να μας πείτε τι γίνεται στην Αμερική. Αν δηλαδή υπάρχουν τέτοιες ομάδες, τέτοια δίκτυα, αν υπάρχουν κάποια προγράμματα.

AIMEE MULLINS

Δεν μπορώ να σας δώσω μια σαφή απάντηση. Πιστεύω ότι θα υπάρχει, δεν είμαι σίγουρη βέβαια γι' αυτό αλλά πιστεύω πως υπάρχει. Νομίζω ότι η Αμερική γενικά είναι καλή στο να δημιουργεί υποστηρικτικές ομάδες, ομάδες που αναφέρονται σε συγκεκριμένα ενδιαφέροντα κλπ. Νομίζω ότι η δύναμη του Διαδικτύου είναι εκπληκτική.

Εγώ όταν γεννήθηκα δεν υπήρχε το Διαδίκτυο αλλά τώρα βλέπω όσο διαφορετικά είναι τα πράγματα για ένα παιδάκι που γεννιέται στον κόσμο του Internet. Έχουν τεράστια πλεονεκτήματα και ουσιαστικά μπορούν μέσα στο Internet να δουν ποια είναι η τελευταία τεχνολογία που μπορούν να χρησιμοποιήσουν.

Εδώ νομίζω ότι οι κοινότητες των ανθρώπων που θέλουν να μοιραστούν την εμπειρία τους με τους άλλους και να βρουν από κοινού λύσεις που μπορούν να ανταλλάξουν τις βέλτιστες πρακτικές, όλα αυτά γίνονται μέσα από το Internet δια μέσου του Διαδικτύου και πιστεύω ότι πάλι οι Special Olympics θα μπορούσαν να είναι μια αφετηρία στην Αμερική για πολλούς ανθρώπους οι οποίοι έχουν αδέρφια με νοητική αναπηρία, ή που έχουν ένα οικογενειακό μέλος με νοητική αναπηρία και νομίζω ότι επίσης υπάρχουν και τα διάφορα κεφάλαια τα Special Olympics που έχουν κι άλλες ομάδες υποστήριξης που υπάρχουν μέσα στον κάθε τομέα χωριστά. Ελπίζω να απάντησα στην ερώτησή σας.

H. ΜΑΡΚΟΣ

Αν μου επιτρέπετε δεν θα ήθελα να κάνω στην κα Aimee Mullins κάποια ερώτηση, θα ήθελα να κάνω ερώτηση – τοποθέτηση προς το πάνε αν μου επιτρέπετε.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ

Παρακαλώ.

ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

Η. ΜΑΡΚΟΣ

Λέγομαι Ηλίας Μάρκος είμαι Αντιπρόεδρος και πιο παλιά Πρόεδρος του Πανελληνίου Συλλόγου Παραπληγικών του μεγαλύτερου Σωματείου για βαριά κινητικές αναπηρίες όπως παραπληγία, τετραπληγία. Είμαι εκπαιδευτικός και υπεύθυνος στο Κέντρο συμβουλευτικής του Υπουργείου Παιδείας.

Όλα αυτά τα χρόνια προσπαθώντας να βοηθήσουμε το χώρο των ατόμων με νοητικές ανάγκες και μέσα από το Σύλλογο αλλά και μέσα από την εκπαίδευση, κατάλαβα –και απευθύνομαι στην κα Παπαδά που με κοιτάει- ότι αν δεν κάνουμε μια παρέμβαση στη νοοτροπία που πρέπει να ξεκινήσει από πολύ νωρίς στη ζωή του ανθρώπου -και η κα Περράκη και όλοι οι εκλεκτοί ομιλητές νομίζω ότι το αντιλαμβάνονται- δεν θα αλλάξουμε σαν γνώσεις, σαν παραινέσεις, σαν προτάσεις κλπ., εγώ δεν το βλέπω.

Είμαι 32 χρόνια στην εκπαίδευση και έχω διαπιστώσει ότι αν δεν κάνω σε πρώιμα στάδια στο δημοτικό, στο νηπιαγωγείο καλύτερα μια παρέμβαση να αλλάξουμε τη νοοτροπία και εδώ θα ήθελα να κάνω και μια ανοιχτή πρόταση: τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης αποτελούν πλέον ένα μεγαλύτερο κομμάτι κοινωνικοποίησης που αφορούσε παλιά το σχολείο και την οικογένεια την έχει αναλάβει τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης καλώς ή κακώς. Εγώ θα έλεγα καλώς.

Να κάνουμε μιας και καίρομαι που ανέλαβε η Γενική Γραμματεία και το Υπουργείο αυτή την πρωτοβουλία και φέτος για το Συνέδριο και επειδή έχουμε και κρατική τηλεόραση πάρα πολύ δυνατή και θα ακολουθήσουν νομίζω και τα ιδιωτικά κανάλια στο πλαίσιο του υγιούς ανταγωνισμού και συναγωνισμού, να γίνει και στο σχολείο με την έννοια εκπομπών που απευθύνονται σε μαθητές, εκπαιδευτική τηλεόραση, αλλά και στο σχολείο. Είναι μια πρόταση.

Αν αλλάξουμε αυτή τη νοοτροπία από μικρά παιδιά, γιατί εγώ σας λέω στην πράξη, εγώ είμαι τετραπληγικός από πολιομυελίτιδα είμαι από τα τελευταία θύματα της πολιομυελίτιδας, οι μαθητές μου τους έμαθα να με παίρνουν αγκαλιά και να με ανεβάζουν στις πάνω αίθουσες, που το ίδιο το κράτος δεν είχε προβλέψει να είναι προσβάσιμες. Εγώ ήμουν υπάλληλος του Υπουργείου Οικονομικών κι έφυγα γιατί ήθελα να πάω στην εκπαίδευση και η γυναίκα μου είναι εκπαιδευτικός και έχουμε και δυο κόρες και μπορεί να γίνουν κι αυτές εκπαιδευτικοί.

Σας λέω: βλέπω τα παιδιά πόσο ανοιχτά είναι όταν τα προσεγγίζεις. Ας κάνουμε αυτή την παρέμβαση. Είναι ένα αίτημα και γι' αυτό το έθεσα στο τέλος και θα ήθελα να σας παρακαλέσω να υλοποιηθεί.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ

Κλείνοντας θα δώσω τον λόγο στην κα Γενική Γραμματέα. Θα ήθελα να πω ότι είμαι ο τελευταίος που θα έπρεπε να συγχαρώ τον κ. Υπουργό και την κα Γενική, διότι είναι και προϊστάμενοί μου και ανώτεροι, θα ήθελα να κάνω κι εγώ μια γενική ερώτηση αλλά δεν την κάνω διότι δεν υπάρχει χρόνος.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

Η κα Παπαδά έχει τον λόγο.

Μ. ΠΑΠΑΔΑ – ΧΕΙΜΩΝΑ

Κατ' αρχήν ξεκινώντας από τον τελευταίο εισηγητή τον συνάδελφο που έκανε την παρέμβαση, θα ήθελα να πω ότι αυτό το αίτημα έχει καταγραφεί και στην περιοδεία που κάναμε στην επαρχία και έχει σταλεί και στη δημόσια τηλεόραση και στα ιδιωτικά κανάλια να την αξιολογήσουν ως πρόταση και η ευχή θα είναι να την ενσωματώσουν στα προγράμματά τους.

Θα μπω λίγο στο παιχνίδι των λέξεων που ανέφερε ο κ. Μπαλάσκας. Μήπως θα πρέπει να σκεφτούμε τη λέξη «ποικιλομορφία», που ο κ. Βαρδακαστάνης πρότεινε να αντικαταστήσει τη λέξη «διαφορετικότητα», γιατί η διαφορετικότητα προϋποθέτει κανονικότητα.

Επίσης να τονίσω την επισήμανση, την πρόταση που κάνει η ΠΟΣΓΚΑμεΑ, μήπως το «διανοητική» πρέπει να αντικατασταθεί από το «νοητική» αναπηρία. Θέλω να πω ότι ακούσαμε πολλά για συμμετοχική δημοκρατία. Συμμετοχική δημοκρατία, συμμετοχή σημαίνει ευθύνη και ευθύνη βεβαίως κοινωνική αλλά και ευθύνη ατομική.

Νομίζω ότι ο καθένας πρέπει να ξεκινά από μια αυτοκριτική ιδιαίτερα οι άνθρωποι των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης να αναλογιστούν αν συμβάλλουν με τη στάση τους, με τη γραφίδα τους στη σωστή προσέγγιση των θεμάτων της αναπηρίας. Αν τα μηνύματα του αναπηρικού Κινήματος περνάνε με τον τρόπο που πρέπει να περνάνε. Να μην αποδίδουμε όλα σε κάποιον αόρατο παραπάνω δεξιά και αριστερά, νομίζω ότι όλοι έχουμε το μερίδιο της ευθύνης μας.

Θέλω να θυμίσω ότι ο Υπουργός το έθεσε και χτες το βράδυ και όταν ξεκινήσαμε αυτό το Συνέδριο εστίασαμε ακριβώς στο θέμα «Άτομα με αναπηρία και Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης» γιατί δεν μπορούμε να επιλύσουμε τα προβλήματα όλα, αλλά εστιάζοντάς τα και προχωρώντας βήμα με βήμα, νομίζω ότι έχουμε καταφέρει κάποια πράγματα.

Φαίνεται στον απολογισμό που έχουμε καταθέσει. Λίγα θα είναι ό,τι και να κάνουμε για τα άτομα αυτά, το χρωστάμε γιατί ερχόμαστε να καλύψουμε ένα κενό ετών. Εκείνο που θέλω να σημειώσω είναι ότι αυτή τη στιγμή κοιτάμε τα προβλήματα κατάματα με ειλικρίνεια και αναφέρθηκε αυτό και από τους εισηγητές.

Νομίζω ότι αυτή η προσπάθεια πρέπει να είναι τριμερής: από το αναπηρικό Κίνημα από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και βεβαίως από την πολιτεία.

Θέλω να καταθέσω κι ένα παράπονο κλείνοντας. Ξέρετε τι έγραψε μια μεγάλη εφημερίδα σήμερα από όλο το Συνέδριο; Την παρατήρηση που έκανε η εκπρόσωπος του ΠΑΣΟΚ, όταν ήρθε –λέει- και δεν μπορούσε....

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ

Ήταν αστείο αυτό βέβαια.

Μ. ΠΑΠΑΔΑ – ΧΕΙΜΩΝΑ

Ναι, αλλά ήταν η κάλυψη που έγινε από μια μεγάλη εφημερίδα στο Συνέδριο και σε όλες αυτές τις δράσεις.

ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ

Ήταν πολύ αστείο βέβαια.

Μ. ΠΑΠΑΔΑ – ΧΕΙΜΩΝΑ

Την ώρα που είχαν έρθει το αυτοκίνητο της ΕΘΕΛ για τα άτομα με αναπηρία, ένα αυτοκίνητο από το Ίδρυμα Σπαστικών, συνοδευτικά Υπουργών κλπ...

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ

Νομίζω ότι πρέπει να το απαντήσουμε, να μην το αφήσουμε ασχολίαστο.

Μ. ΠΑΠΑΔΑ – ΧΕΙΜΩΝΑ

Εγώ σέβομαι την κριτική των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, αλλά θα έπρεπε και τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης να σέβονται τους ανθρώπους που ήταν εδώ και το περιεχόμενο αυτό του Συνεδρίου. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ

Σωστά. Συμφωνούμε όλοι με αυτό. Σας ευχαριστώ όλους πάρα πολύ, συνεχίζουμε με το 2ο πάνελ.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ

Παραπομπές ομιλίας της κ. Ι. ΚΟΥΒΑΡΙΤΑΚΗ

- 1 Committee on the rights of the child. General Comment no.9 (2006). The rights of children with disabilities. CRC/C/GC/9, V.B. Access to appropriate information and mass media.
- 2 Παρατηρήσεις (no 5 παρ. III) της Επιτροπής του Διεθνούς Συμφώνου για τα οικονομικά, κοινωνικά και μορφωτικά δικαιώματα.
- 3 Παρατηρήσεις (no 5 παρ. IV, Η art.15) της Επιτροπής του Διεθνούς Συμφώνου για τα οικονομικά, κοινωνικά και μορφωτικά δικαιώματα.
- 4 Οι Πρότυποι Κανόνες του ΟΗΕ για την εξίσωση των ευκαιριών των ανθρώπων με αναπηρία έχουν υιοθετηθεί με το νόμο 2430/ 1996, από την ελληνική πολιτεία. Κανόνας 5.
- 5 Σ. αρ. 21, παρ.6.
- 6 Επιτροπή για τα Δικαιώματα του παιδιού, ημέρα συζήτησης για το παιδί με αναπηρία: «This obligation requires States parties to take appropriate measures to prevent all forms of discrimination, including on the ground of disability».
- 7 Π.Δ 100/2000 και το Π.Δ 77/2003
- 8 Επιτροπή για τα Δικαιώματα του παιδιού, ημέρα συζήτησης για το παιδί με αναπηρία: «The Committee emphasizes that the barrier is not the disability itself but rather a combination of social, cultural, attitudinal and physical obstacles which children with disabilities encounter in their daily lives. The strategy for promoting their rights is therefore to take the necessary action to remove those barriers».
- 9 The International Save the Children Alliance: Children's rights: equal rights? Diversity, difference and the issue of discrimination. Editor Sarah Muscroft. November 2000.
- 10 Committee on the rights of the child. General Comment no.9 (2006). The rights of children with disabilities. CRC/C/GC/9, II.The key provisions for children with disabilities arts. 2 and 23. A. Article 2.
- 11 Π.Δ. 77/2003: «δεν επιτρέπεται παρουσίαση προσώπων με τρόπο ο οποίος υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες μπορεί να ενθαρρύνει τον εξευτελισμό, την κοινωνική απομόνωση ή τις δυσμενείς διακρίσεις σε βάρος τους από μέρος του κοινού βάσει ... της ηλικίας, της ασθένειας ή αναπηρίας» (αρ. 4 παρ 1) «δεν επιτρέπεται η προβολή μειωτικών ... μνημάτων και χαρακτηρισμών ... και γενικά δεν πρέπει να θίγονται ... ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες» (αρ. 4 παρ. 2) «πρέπει να αποφεύγεται κάθε αδιάκριτη παρέμβαση σε προσωπικό πόνο...ιδίως η παρουσίαση σκηνών ή ατόμων σε στιγμές οδύνης, απόγνωσης ή αγανάκτησης» (αρ 7).
- 12 Π.Δ 100/2000, Αρ.9.
- 13 Π.Δ 77/2003 αρ. 10.
- 14 Council of Europe Commissioner for Human Rights, Speech by Thomas Hammarberg.